

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

SOBOTA, 15. APRILA 1967

Št. 14, leto XXVI

— Kaj delaš, da se vsemu navkljub držiš na položaju?
— Nič.

Karikatura: ANDREJ NOVAK

DRUŽBENE SLUŽBE V LJUBLJANI DOBILE ENOTNO SINDIKALNO VODSTVO

DOSLEDNO PO DELU!

Družbene službe v Ljubljani so pred dnevi dobile enotno sindikalno vodstvo. Brez dvoma bo nova družbeno politična ureditev Ljubljane čvrsta osnova za enotnejše in uspešnejše urejanje številnih in raznoterih vprašanj v družbenih službah. Iz referata in razprave povzemamo le nekaj misli, želja in priporočil za delovno usmeritev novega sindikalnega vodstva, zapisanih na ustanovnem občnem zboru.

Materialni odnosi med družbo in družbenimi službami tudi v Ljubljani niso urejeni. Družbene službe pripisujejo gospodarstvu mačehovski odnos do vseh dejavnosti, ki so sicer družbeno potrebne, a svoje potrebnosti in koristi ne morejo prikazovati v stnosti ne morejo prikazovati v dinarjih. Gospodarstvo pa z odnosa družbenim službam, da so finančno prezahtevne in da s svojim delom ne upravičijo izdatkov zanje. Niti eni niti drugi pa svojih trditvev doslej niso ekonomsko dovolj utemeljili.

Ena glavnih nalog novega sindikalnega vodstva naj bi zato bila, da bi preko svojih podoborov strokovno utemeljilo in upravičilo zahteve družbenih služb na podlagi neovrgljivih ekonomskih kazalcev in meril, ki naj bi bila za isto delo povsod enaka.

Nevzdržno je, da učitelj v Šiški zasluži do 17.000 starih dinarjev manj kot v občini Moste, profesor do 9.000 manj, direktor pa celo do 38.000 starih dinarjev manj, medtem ko so delovne obveznosti in zahteve povsod enake.

Toda, preden se uredi to vprašanje, bo novo sindikalno vodstvo zahtevalo, da občani kritično ocenijo obstoječo šolsko mrežo. Družba, predvsem gospodarstvo, naj pove, katere šole potrebuje in katere je pripravljeno tako financirati, da bo delo dejansko pravilno ovrednoteno. Sedanji podcenjujoči odnos, ki se izraža tako v osebnih dohodkih kot v slabem materialnem položaju šolstva v Ljubljani, je nevzdržen in neopracijljiv. Medtem ko so na splošno osebni dohodki po gospodarski reformi porasli za

50 %, so na primer v občini Šiška revalorizirani osebni dohodki prosvetnih delavcev samo za 15 % višji.

ZA ENAKO DELO ENAKO PLAČILO V ZDRAVSTVU

Tako kot druge družbene dejavnosti bo novo sindikalno vodstvo obravnavalo tudi zdravstveno varstvo in zdravstveno službo s stališča občanov in njihovih potreb. Potrošnja sredstev pa bo treba spraviti v sklad z materialnimi možnostmi. Ker te niso velike, kaže prvenstveno poskrbeti za racionalno organizacijo zdravstvene službe in za objektivizacijo meril, po katerih bi zdravstvenim institucijam pravičnejše delili sredstva.

Občni zbor je po zavrnitvi sedanjega pavšaliranja zdravstvene službe, ki onemogoča pravilno vrednotenje dela in ne spodbuja skrbi za bolnika, ampak ravno nasprotno — čimveč stanejo pregledi, tem manj ostane zdravstvenim delavcem za osebne dohodke in enostavno reprodukcijo — predlagal, naj bi zdravstveni center regije kot nosilec politike zdravstvenega varstva ocenjeval tudi delovne načrte posameznih zavodov in skrbel za pravilno vrednotenje dela po dobro proučenih normativih in standardih. V tem primeru bi bilo v njegovi pristojnosti tudi določanje cen za posamezne usluge. Nadzor nad celotnim delom zdravstvenih zavodov pa je že ena izmed njegovih glavnih nalog.

Predstavniki kliničnih bolnišnic so občni zbor opozorili, naj bi za pravilno delitev sredstev in vrednotenje dela v zdravstvu organizirali dobro analitično službo. Šele tako bi

(Nadaljevanje na 4. strani)

Dušan Petrović — Šane novi predsednik CS ZSJ

V ponedeljek 10. aprila letos se je sestel plenum Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Na sedanju so člani na lastno željo razrešili dosedanjega predsednika jugoslovanskih sindikatov Svetozarja Vukmanovića-Tempe, ki je to funkcijo uspešno opravljal polnih devet let in ki zdaj odhaja na novo delovno dolžnost.

Na seji pa so člani plenuma soglasno izvolili za novega predsednika jugoslovanskih sindikatov tovariša Dušana Petrovića-Saneta. Tovariš Petrović se je rodil leta 1914 v Kragujevcu, od leta 1935 dalje je član KPJ, v NOV pa je sodeloval od prvih dni vstaje. V napredno delavsko gibanje se je tov. Petrović vključil leta 1935 in je bil nato dve leti sekretar sindikalnega sveta, nato je postal član mestnega komiteja KP za Kragujevac, leta 1938 pa je bil izvoljen za sekretarja mestnega komiteja in člana oblastnega komiteja KP za Kragujevac. Leta 1941 je tov. Petrović odšel na okrožno poverjenišvo KPJ za arandževsko okrožje. Septembra 1942. leta je postal sekretar okrožnega komiteja KPJ za kragujevsko in arandževsko okrožje, leta 1944 pa postane član pokrajinskega komiteja.

Po osvoboditvi je opravljal tovariš Petrović številne odgovorne partijske in državne funkcije. Bil je predsednik RS ZSJ za Srbijo, organizacijski sekretar CK KP Srbije, zdaj pa je opravljal dolžnosti predsednika Skupščine SR Srbije in je član predsedstva CK ZKJ.

OBVESTILO CS ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije obvešča, da je spremenil žiro račun, na katerega sindikalne organizacije, delovni kolektivi in občani nalagajo svoje prispevke za pomoč osvobodilnim in sindikalnim gibanjem drugih dežel. Centralni svet zato prosi, da poslej pošiljajo svoje prispevke na žiro račun št. 608-8-189-10.

- STR. 3:
BEOGRAJSKI
DOPIŠNIK
POROČA
- STR. 4:
ČIGAV
JE SCENARIJ?
- STR. 6:

POKOJNINSKE
OSNOVE

- STR. 7:
BIL SEM
DELEGAT

- STR. 8:
VELIKA
PRIZADEVNOST

PRAVICE IN DOLŽNOSTI

Prihodnji teden, 19. aprila, bodo v delovnih organizacijah volili odbornike zborov delovnih skupnosti občinskih skupščin. Polovici odbornikov se izteka mandat in v skupščinske klopi bodo sedli tisti, ki jih bodo za naslednja 4 leta izbrali volivci. Volitve, izraz zaupanja volivcev — so pomemben zaključek predvolilne dejavnosti in začetek odgovornega dela izvoljenih odbornikov. Kajti upravičiti zaupanje ni mogoče z besedičenjem in praznimi obljubami, temveč s trdim delom in poštenimi ter odkritimi stališči.

Predvolilna dejavnost je pokazala, da sta politično življenje in vsestranski razvoj samoupravljanja lahko uspešna samo tam, kjer delovni ljudje neposredno sodelujejo v upravljanju in odločanju. Vendar pa si ne moremo jemati samo pravic in opuščati dolžnosti. Te pa ne zaobsežajo samo udeležbe na volitvah, temveč tudi izbiro najboljših.

To je še posebej pomembno letos, ker so te volitve prve po uveljavitvi reforme, torej v času, ko bo treba načelne reformne usmeritve konkretno spraviti v življenje. Zato morajo biti tisti, ki stopajo na pot, prepričani s številnimi žgočimi problemi in protislovji našega obdobja, kos nalogam, ki jih čakajo. Torej bomo za odbornike izbirali take, ki bodo v praksi dosledno uresničevali cilje družbene in gospodarske reforme, ki so si pridobili ugled z delom za razvoj samoupravljanja in dosledno spodelitev po delu in za katere vemo, da so sposobni spodeliti bistvo družbeno političnih in gospodarskih gibanj.

Neposredni stiki odbornikov z volivci niso samo pogoj za uspešno delo, temveč tudi obveznost do volivcev, ki jim odbornik mora dati obračun svojega dela.

Doslej so odborniki velikokrat ne dolžnosti zanemarjali. Pa tudi volivci se največkrat niso zmenili za to, kaj in kako dela njihov odbornik. Bili so sicer primeri, ko so volivci odbornika zaradi neaktivnosti odpoklicali, in še te redke primere zasledimo le v občinskih odborih skupščin. Pa vendar analize dela občinskih skupščin, ki naj bi bile izredno koristne za prihodnje, odkrivajo v pretežni meri večjo neaktivnost zborov delovnih skupnosti kot pa občinskih zborov.

Vse kaže, da smo v mnogih primerih prejšnja leta premalo skrbno izbirali. Ali pa smo to opravili le formalno? Letošnje volitve v občinske skupščine nikakor ne smejo biti le formalnost, temveč pomembna potrditev samoupravljanja in reforme.

Se to: kdor bo sprejel zaupanje volivcev, naj mu odborniška funkcija ne bo ena od mnogih, temveč odgovorna delovna dolžnost. Če bo tako, bo končni obračun po štirih letih dober.

MALA TRIBUNA

PROIZVAJALCEV O REVALORIZACIJI OSNOVNIH SREDSTEV

V DVEH LETIH NA ZELENIM VEJI?

Razpravlja Ivan MUHIČ, direktor finančno-ekonomskega sektorja Agrokombinata EMONA Ljubljana

Kmetijske in kmetijsko-industrijske delovne organizacije so se z reformo vsaj trenutno postavile na lastne noge. Sprostitev cen in še nekateri drugi ukrepi so pripomogli, da je rentabilnost družbenega sektorja kmetijstva močno porasla.

Nič čudnega torej, če so zaradi na splošno ugodnih podatkov o gospodarjenju marsikje kar »odpisali« številine »grehe« naše dosedanje kmetijske politike, pri čemer so bile aktivno udeležene tudi delovne organizacije. Gre predvsem za odplačevanje anuitet za ne vselej dovolj premišljene investicije in obveznosti iz kreditov, ki jih je dobivalo kmetijstvo v prejšnjih letih, da bi knjigovodsko pokrivalo izgube. Zlasti to dvojje zelo zamegljuje finančne izračune revalorizacije osnovnih sredstev v kmetijskih in kmetijsko-industrijskih delovnih organizacijah.

Revalorizacija osnovnih sredstev v kmetijstvu je torej dregnila v skrito in zato zdaj toliko bolj bolečo rano. O tem razpravlja direktor finančno-ekonomskega sektorja Agrokombinata EMONA Ljubljana in današnji gost naše MALE TRIBUNE, tovariš Ivan Muhič.

»Skoraj vsi govorniki so se pritožili, da je najboljše kupčijo ob revalorizaciji osnovnih sredstev napravil državni proračun, ki je gospodarstvu na račun obresti od poslovnega sklada zaračunal težke milijone. Kaj pravite vi?«

»Drži, da je država opravila najboljši posel, čeprav je tudi to res, da so se obresti na poslovni sklad znižale, kakor je bilo napovedano. Saj veste, kako je: od večje mase sredstev tudi ob nižjih obrestih priteče več sredstev, kot pa jih država zbe-

re ob višjih obrestih na račun manjše mase sredstev.

Kmetijci smo bili ob tem še posebej udarjeni. Po prejšnjih predpisih namreč nismo plačevali obresti od tistega dela poslovnega sklada, ki so ga predstavljali krediti za pokrivanje izgub. Teh kreditov pa so delovne organizacije, integrirane v sedanjí Agrokombinat EMONA, dobile za poldrugo milijardo starih dinarjev, kar bi pred revalorizacijo pomenilo dobro polovico poslovnega sklada naše delovne organizacije. Ob takšni

strukturi poslovnega sklada smo pred revalorizacijo letno plačevali je nekaj več kot pet milijonov 8-dinarjev obresti od poslovnega sklada, odmerjenih po stopnji 2 odstotka za kmetijstvo in stopnji 4 odstotka za preostale dejavnosti.

Zdaj omenjena olajšava ne velja več. Razen tega se je po revalorizaciji naš poslovni sklad povečal za 123 odstotkov. Drugo k drugemu, obresti od poslovnega sklada so se povečale za desetkrat, čeprav je bila obrestna stopnja znižana na 1,7

odstotka za kmetijstvo in na 3,5 odstotka za preostalo dejavnost. Za naše podjetje to pomeni velik strošek, čeprav drži, da smo po zaključnem računu za minulo leto ob 26 milijardah 8-dinarjev realizacije lahko namenili za vse sklade milijardo in 50 milijonov 8-dinarjev. Od kreditov za pokrivanje izgub v prejšnjih letih namreč poleg anuitet tako ali tako plačujemo tudi redne obresti, zdaj pa smo nanje dobili še nove obresti. Toliko pa govorimo o izenačevanju pogojev gospodarjenja...«

»Načelno je vaša pripomba nedvomno utemeljena. Vendar to najbrž ne pomeni glavnega vzroka, zakaj revalorizacija osnovnih sredstev obravnava kot nosel, pri katerem je največ pridobila državna blagajna. Zato prosim, odgovorite na vprašanje, kaj je skozi amortizacijo kot posledico revalorizacije prišlo vaša delovna organizacija?«

»Oprostite, če se bom tudi jaz bolj načelno kot dejansko strinjal z vašo pripombo in vprašanjem! Samo poglejte: ekstenzivnemu razvoju gospodar-

(Nadaljevanje na 5. strani)

REZERVIRANI STOLPEC

Milena Mavsar,

tajnica izvršnega odbora
sindikalne organizacije Novoteks,
Novo mesto

- Kako ste obveščeni in kako so obveščeni člani kolektiva o delu samoupravnih organov v vaši tovarni?

Z delom samoupravnih organov sem dobro seznanjena, saj sem članica delavskega sveta. Zavoljo tega vam bom rajši povedala, kako so z delom samoupravnih organov seznanjeni člani našega kolektiva. Po vsaki seji upravnega odbora ali delavskega sveta, najkasneje v treh dneh, razobesimo zapisnike na oglasne deske v vsaki delovni enoti. O pomembnejših sklepih, posebej kadar gre za nakup novih strojev, za sprejemanje najrazličnejših pravilnikov, pa je vsaka delovna enota še posebej obveščena. In moram priznati, da zaposleni v Novoteksu z zanimanjem prebirajo zapisnike s sej samoupravnih organov, zlasti v zadnjem času, ko so se ob reorganizaciji tovarne zvrstili neprijetni dogodki. Imamo pa v tovarni tudi svoje glasilo »Novoteks«. V vsaki številki so prve strani posvečene zasedanjem tako upravnega odbora kot delavskega sveta. Zadnje številko »Novoteksa« pa smo v celoti posvetili zasedanju samoupravnih organov, ki so obravnavali gradivo o reorganizaciji strokovnih služb, zlasti tehničnega sektorja.

Franc Miklič,

vodja splošne kadrovske službe
v tovarni usnja UTOK v Kamniku

- Ali bi znali našeti vse člane delavskega sveta in ali veste, o čem so razpravljali na zadnjem sestanku vašega delavskega sveta?

Ko ste me zaustavili pri izhodu iz tovarne, verjetno še niste vedeli, da sem vodja splošne kadrovske službe, da torej že po službeni dolžnosti poznam vse člane delavskega sveta ter sem s sklepi naših samoupravnih organov seznanjen.

Ravno tako pa te sklepe poznajo tudi vsi delavci. Pravzaprav, morali bi jih poznati, če bi jih tudi ne zanimali. Žal pa pri nas še vedno precej delavcev misli: »Da le opravim svojih osem ur, drugo mi pa tako nič mar!« Kaj je temu razlog? Veliko naših delavcev popoldne dela na kosu svoje zemlje, osebni dohodek v podjetju tudi ni preizek, tako da jih po njihovem prepričanju nima kaj skrbeti. Šele zastoj v proizvodnji in seveda s tem tudi manjši osebni dohodek, bi osvestil tudi najbolj pasivnega samoupravljalca.

Lahko trdim, da smo storili vsi, da bi delo samoupravnih organov neposrednemu upravljalcu res približali. Vsi sklepi so razobešeni na oglasni deski, važnejše pa še nekajkrat poudarimo preko razglasne postaje, ki jo imam v svoji pisarni. Tega pa so še objavljali v našem tovarniškem glasilu »Usnjar«.

Tilka Jug,

šef mikrobiološkega laboratorija
v Zavodu za zdravstveno varstvo,
Nova Gorica:

- Kako se lahko seznaniš z delom in sklepi samoupravnih organov?

Naš kolektiv šteje samo 22 članov, tako da vsi zaposleni sestavljamo svet kolektiva. To pomeni, da vsi sodelujemo pri razpravah in sprejemanju sklepov, kadar gre za zadeve, ki so bistvenega pomena za naš kolektiv. Imamo pa še upravni odbor, ki o svojem delu redno obvešča svet kolektiva.

Sodelavci so me izbrali tudi za predsednika sindikalne podružnice. Zato ne govorim samo v svojem imenu, če pravim, da smo se zares neposrednega samoupravljanja tako navadili, da tudi po sindikalni liniji vztrajamo pri samostojni, čeprav po številu članov šibki podružnici. Je sicer možnost, da bi se vključili v kako večjo podružnico, morda v podružnico pri Zdravstvenem domu, vendar je naš kolektiv kot celota prepričan, da bi se nekako izgubili v večji organizaciji, kar pa so nam nekateri celo priporočali. Menimo namreč, da je tako v delu samoupravnih organov kot pri aktivnosti sindikata najbolj prikladna tako oblika, ko članstvo lahko neposredno sodeluje pri pripravljanju in sprejemanju odločitev o zadevah, ki so jim tako rekoč pred očmi in ki jih v vsakdanjem življenju tako ali drugače tudi najbolj neposredno občutijo.

Franc Ciuha,

programer v zavodu za statistiko
SR Slovenije

- Kakšne so oblike seznanjanja z delom samoupravnih organov v vašem zavodu?

Lahko bi trdil, da smo v našem zavodu z delom samoupravnih organov dokaj dobro seznanjeni, saj lahko preberemo sklepe in poročila o njihovem delu na oglasni deski, še bolj podrobno pa se s to problematiko lahko seznanim preko našega internega »Glasnika«, ki izhaja občasno, in lahko v njem preberemo vse o načrtih zavoda, o delu samoupravnih organov, skratka o vseh vprašanjih, ki se postavljajo pred naš zavod.

Opozoriti pa moram na neki drug pojav. Namreč ta, da marsikoga delo v samoupravnih organih ovira na njegovem delovnem mestu, kajti pogosto je značaj dela na posameznih delovnih mestih tak, da zahteva izvršitev del v določenem roku. Poleg tega se mi zdi potrebno poudariti še to, da bi morali paziti pri izbiri ljudi za samoupravne organe na to, da bi vanje vabili res sposobne delavce, ali drugače povedano, v samoupravnih organih bi morali biti po mojem zbrani strokovnjaki z različnih področij. Člani teh organov se namreč pogosto znajdejo pred dilemo, kako glasovati za neko vprašanje, če pa ga dovolj ne poznajo.

Z OBČNEGA ZBORA SINDIKATA DELAVCEV STORITVENIH DEJAVNOSTI
V BREŽICAH

NA PRAVI SLEDI

Brežiški delavci storitvenih dejavnosti na občnem zboru pred tednom dni niso trčili časa s samohvalno o bogati dejavnosti in uspehih svojega sindikata v minuli mandatni dobi. Za Brežičane je samo po sebi umevno, da sindikalna organizacija ne more biti sama sebi namen, ampak da lahko živi in za delavce tudi nekaj pomeni, če jim pomaga prizadevno in učinkovito reševati vsa materialna in moralna vprašanja.

Težko bi v kratkem povzetku našli vse uspešne razprave in akcije sindikata v zadnjih dveh letih. Mimo mnogih organizacijskih vprašanj, razprav o rekreaciji in gospodarjenju je lahko odbor zlasti ponosen na tri svoje akcije:

- Izdelal je podrobno analizo o nagrajevanju gostinskih delavcev. Na plenumu so potem o tem razpravljali in se skupno z gostinci zavzeli za nagrajevanje po učinku. Pobuda je zadelala v črno.

- Kdo ve, če se mladi, ki so lani končali osnovno šolo, že zavedajo, da bi v veliki večini ostali brez dela in učnih mest, če sindikat storitvenih dejavnosti zanje ne bi potrkal na vsa vrata in zdrnil vseh, ki so kakorkoli odgovorni za uk in zaposlovanje mladine. Sindikalni delavci so tako »odkrili« 249 učnih mest.

- Ze nekaj let nazaj je na dnevnih redih občinskih zborov sindikatov posebno vprašanje — položaj obrtništva. Tudi na predlanskem je bil. Zato je sindikat to vprašanje v minulim mandatni dobi posebno resno proučil. Izdelal je analizo in nato naprosil občinsko skupščino, naj jo strokovno dopolni in prouči. Toda kot »nevzgojivo dete« je obrtništvo zavzelo večji del razprave tudi na minulem občnem zboru.

Ne da bi hoteli zmanjševati pomembnost uspehov in problemov delavcev trgovine, gostinstva in komunale, ki sodijo v sindikat storitvenih dejavnosti in o čemer so prizadeto razpravljali delegati na občnem zboru, izdajamo iz razprave le obrtno dejavnost.

GOSPODARSKA REFORMA —
»HVALEŽEN GREŠNIK«

V družbenem programu brežiške občine je obrt na drugem mestu. Za tako pomembno gospodarsko vlogo pa ni doživela enake pozornosti v začrtanem razvoju komunale. Zato ni nič čudnega, če v večini obrtnih delovnih organizacij občutijo vso težo zaostrenih ukrepov gospodarske reforme.

Na nedavnem občnem zboru sta predstavnika Kovine in Po-

savja načela gospodarske težave obrtnih delovnih organizacij pri obratnih sredstvih. Skromna obratna sredstva še zdaleč ne zadoščajo za nemoteno proizvodnjo. Predno izgotovijo objekt, vtaknejo ves denar v material in še ostajajo dolžniki. Zadovoljni, da naročila prihajajo, ne morejo vselej izsiliti od naročnika naplačila, po navadi pa dobijo plačano naročilo šele po dveh ali treh mesecih, kolikor časa pač traja izgotovitev objekta. Medtem pa mnogi kolektivni životarji iz dneva v dan. V podjetju Posavje je v blaginji že dva meseca suša, dva meseca delavci niso dobili izplačanih osebnih dohodkov. Njihov predstavnik je povedal, da imajo še največ koristi v teh težavah sodišča, saj plačajo brežiške obrtne delovne organizacije letno po dvaset milijonov starih dinarjev sodniških taks. Gospodarske težave Posavja segajo v minulost leto. V splošni stiski za material so se ujeli v past. Za različne profile železa so si odtrgali denar od ust in si zagotovili zalogo. Po dveh mesecih pa je to železo prepravilo tržišče in po vseh tržnih zakonih so cene zdrknile skoraj na polovico. V iskanju vzrokov za slabo gospodarjenje zdaj prihaja do trenj, očitkov, sumničenj in bojzani za jutrišnji dan. Sklicevanje na gospodarsko reformo pa ni kdove kako prepričljivo. Popolnoma se sicer reformi ne da »ogniti«, zato je prav v imenu gospodarske reforme potrebno iskati vzroke za težave po drugi sledi.

RAZDROBLJENE MOČI

Danes imajo kovinska podjetja nasploh najhujše težave zaradi pomanjkanja naročil, slabe prodaje, prevelikih zalog. Brežiška kovinska obrtna podjetja pa za te težave skorajda ne naštevajo vzrokov za težave v vodo. Naročil je toliko, je povedal predstavnik Posavja, da bi imelo dela dovolj tri-, celo štirikrat več delavcev, kot jih danes zaposlujejo. Toda med seboj se ne znajo pogovoriti za poslovno sodelovanje, ne najdejo stikov.

Vsa brežiška obrtna podjetja

OB OBČNEM ZBORU OBČINSKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV
DRUŽBENIH DEJAVNOSTI ŽALEC

Zategniti pas — edini izhod

Tudi v žalski občini je občinskih sredstev manj, kot pa znašajo potrebe komunale. Jasno pa je, da vreče z denarjem ni mogoče napihniti in da bi debelejši kos kruha za nekatere pomenil tanjši kos za druge. Povsem jasno je tudi to, da težave v občinskem proračunu povzročajo v prvi vrsti produktivnost gospodarstva. Ob nizki produktivnosti pa za zdaj ne preostane drugega, kot da zategnemo pas in poiščemo še vse doslej pozabljene notranje rezerve.

To bi bil nekakšen epilog skoraj peturne razprave v Zalcu o problematiki družbenih služb, ki po mnenju občinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti materialno močno zaostajajo za gospodarstvom. Še posebej pa je to vprašanje pereče na področju šolstva.

Položaj našega šolstva je v letošnjem letu še bolj pereč kot lani. So poudarili v Zalcu predstavniki osnovnih in srednjih šol. »Od nas zahteva družba vedno več, sredstev pa nimamo dovolj niti za kolikor toliko sodoben pouk, kaj šele za spodbudno nagrajevanje prosvetnih delavcev. Na marsikateri šoli smo skrčili materialne izdatke na minimum. Varčujemo pri kurjavi, razsvetljavi, odpovedali smo se vsej strokovni literaturi in slehernemu izobraževanju, ki je povezano s stroški. Varčujemo torej na račun pouka in s tem seveda na račun naših učencev. Zato se ne smemo čuditi, če tako očitno zaostajajo učni uspehi naših šolarjev za uspehi učencev v državah, kjer so pogoji šolanja malce drugačni kot pri nas.«

Prosvetni delavci v žalski občini seveda ne mirujejo. Vprašanje je namreč iz dneva v dan

bolj pereče, perspektive za rešitev pa za zdaj še dokaj malo obetajo. Tudi delegacija prosvetnih delavcev, ki se je minuli teden mudila v Ljubljani, da bi se pogovorila o možnostih za izboljšanje perečega materialnega položaja šol, se ni vrnila v Zalec s spodbudnimi novicami. Dobila je namreč le napotilo, naj se sami pozanimajo, če so za to morda še kakšne možnosti v okviru občinskega proračuna.

Tako zdaj vidijo prosvetni delavci v žalski občini rešitev samo v tem, da občinska skupščina omeji svoj proračun samo na najnujnejše postavke in da po tej poti zagotovi šolam več sredstev. Na sestanku je bilo tudi slišati, da nekatere šole ne nameravajo več skrčevati svojih materialnih izdatkov in sredstev za osebne dohodke; na vprašanje, kaj bo potlej, ki bodo izpraznile svoje sklade, pa ni bilo slišati odgovora.

Ob tem so predstavniki občinske skupščine poudarili, da so storili vse, da bi imele šole kar najboljše pogoje za delo. Medtem ko je lani prejel sklad za šolstvo 43% vseh sredstev občinskega proračuna, se letos povečujejo ta sredstva še za 2 odstotka. In izračuni kažejo, da

skupaj ne štejejo za srednje veliko podjetje. Tako so na osmih koncih razdrobljena obratna sredstva, raztreseni strokovni kadri, kolikor jih pač je, na osem koncev se po »kilogramih« dovaža material, vsak po svoje raziskuje tržišče, se muči z organizacijo dela, s tehnološkimi postopki — in za vse to množi stroške. Pod vso težo naštetih vzrokov za težave v gospodarstvu pa se le ne more omečiti nekaj glav in se odločiti za poslovno sodelovanje. Nekateri so celo tako »pogumni«, da podprejo skupne koristi osebnim, pri tem pa imajo bore malo razlogov za tako samozavest, saj pehajo kolektive iz manjših težav v večje, hkrati pa sami niso sposobni speljati strokovne organizacije dela in poskrbeti za rentabilno proizvodnjo.

Neodgovorno in škodljivo je za vse gospodarske težave dolžiti zaostrene pogoje gospodarjenja. V bližini kolektiva Posavja, ki ni dobil že dva meseca izplačanih osebnih dohodkov, živi kolektiv kovinskega podjetja Dobova, kjer so prvega najbolj pridni fantje zaslužili za pridno delo 200, nekateri pa še celo več starih tisočakov. In prav to podjetje je privlačilo k sodelovanju Posavje. Vendar so se sklenjeni kooperacijski posli slabo končali. Nekeč se je zataknilo pri vratih, ki so jih v Posavju izdelali po »svoji meri«, in če so hoteli na Bizelskem predati celoten objekt v roku svojemu naročniku, so morali delati nepretrgoma 48 ur, da so izgotovili nova vrata. Pri drugem kooperacijskem poslu pa so tik pred prevzemom objekta hoteli v Posavju razveljaviti pogodbo. Komentar za takšne primere najbrže ni potreben.

Brežiška družbena obrt je podobno kot vsa druga gospodarska dejavnost zaživela šele po vojni. Za nobeno ceno ne bi želel nihče zmanjševati pomena njenega razvoja. Toda zakaj ne bi bil ta razvoj še bolj uspešen? Zakaj ne bi brežiški delavci v obrtni dejavnosti ustvarjali z večjo gotovostjo v prihodnost? Kaj brani obrtnim delovnim kolektivom, da ne bi mogli složno odstranjevati preprek, ki so jim napoti pri bolj uspešnem gospodarjenju? Prav to so vprašanja, ki si jih je vnovič zapisal sindikat na zadnjem občnem zboru in na katere želi. zvest skrb za delovnega človeka, trdovratno iskati odgovor.

I. VRHOVČAK

Občni zbor občinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti v žalski občini je bil zelo živahen. Delegati so se v razpravi lotili najbolj perečih problemov trgovine, gostinstva, obrti in komunale. Najbolj zanimiva pa je bila vsekaror razprava o razvoju obrti v žalski občini.

Mnogi delegati so se v razpravi najprej dotaknili zelo pomanjkljivega izobraževanja vajencev v obrtnih podjetjih žalske občine. Menili so, da je za vajence na leto le štiri mesece ali v vsej učni dobi le dvanaest mesecev praktičnega pouka — preostali čas prebijajo vajenci v šoli pri teoretičnem pouku in na počitnicah — vse premalo, da bi se za poklic, za katerega so se odločili, res temeljito usposobili. Zaradi tega se je na občnem zboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti v občini Zalec izoblikovalo stališče, naj bi strokovnjaki,

Vojna
napoved
šušmarstvu

ki pripravljajo učne načrte za izobraževanje vajencev, te načrte prilagodijo tako, da bi vajencem ostalo kar največ časa za praktični pouk.

Nadaljnja razprava na občnem zboru občinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti v Zalcu pa je bila posvečena predpisovanju družbenih obveznosti in problemom, kako ta sredstva obrtnih delovnih organizacij, ki ostajajo v občini, čimbolj racionalno izkoristiti. »Verjetno bi bilo prav,« so menili nekateri delegati, »da bi občinska skupščina v prihodnje vsaj del sredstev, ki jih dobi od obrti na poslovni sklad iz obrtnih delovnih organizacij, namenila v poseben namenski sklad za nadaljnji razvoj že precej zaostalih in maloštevilnih družbenih obrtnih podjetij in delavnic v žalski občini. Morda bi bilo tudi prav,« so še pristavili predstavniki obrtnih delovnih organizacij na svojem občnem zboru, »da bi sredstva takega sklada obogatili tudi z določenim odstotkom od prometnega davka na obrtne usluge.«

V precej bolj ugodnih razmerah kot družbena obrt po se v žalski občini razvija zasebna obrt, je bilo še slišati na občnem zboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti. Zlasti velja to za tiste obrtnike, ki opravljajo tako imenovano popoldansko obrt po rednem delovnem času, ki ga »odbičejo« v delovni organizaciji, kjer so zaposleni in imajo za svojo dejavnost predpisane le pavšalne dajatve. Niso redki primeri, ko imajo taki »obtrtniki« v žalski občini precej večje in tudi sodobnejše opremljene obrtne delavnice, kot pa so delavnice, kjer so redno zaposleni. Zaradi tega so delegati na občnem zboru sklenili opozoriti pristojne službe občinske skupščine, da naj poostrijo kontrolo in evidenco nad tem, kdo je in kdo ni upravičen do »popoldanske obrti«. Kajti samo s poostreno kontrolo pristojnih občinskih služb bodo v žalski občini lahko preprečili razmah šušmarstva, ki pa po približnih izračunih že zdaj opravičuje polovico vseh obrtnih uslug.

M. Z.

DELAVSKA
ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4. poštni predal 313 VI. telefon uredništva 316-672, 316-695. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-891, de vizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 101-620-7-32000-10-3204-486. Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din. Naročnina je četrtletna 6.50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din — letna 26 N-din — 2600 S-din. Rokopisov ne vračamo. Poština plačana v gotovini. Tisk in klistri CZP »Ljudska pravica« Ljubljana

A. ULAGA

Za poglobitev odnosov

Pred dnevi se je mudila v Italiji tričlanska delegacija Centralnega sveta ZSJ v gosteh pri Konfederaciji italijanskih svobodnih sindikatov, Generalni konfederaciji italijanskih delavcev ter Italijanski zvezi dela.

Razgovori med predstavniki naših ter predstavnikov italijanskih sindikatov so potekali predvsem o mednarodnih odnosih sindikatov, medsebojnem sodelovanju in seveda o problemih, ki tarejo italijanske in naše sindikate.

Obisk v Italiji je pokazal, da si italijanski sindikati želijo še tesnejšo povezavo z našo državo. Vse tri italijanske sindikalne centrale se tudi ogrevajo, da bi bili razgovori v bodoče bolj specializirani. Predlagale so, da bi npr. posebej razpravljali na temo samoupravljanja, ekonomika ali na primer o investicijah. Skratka, želijo si, da tako rečeno, bolj specializiranih stikov, od katerih bi imeli, po njihovem mnenju, mi in oni večje koristi. Predstavniki naših sindikatov so to zamisel v celoti podprli.

Glede bilateralnih odnosov pa si v Italiji želijo, da bi stike z Jugoslavijo še poglobili, saj bi z roko v roki, tako so dejali predstavniki italijanskih sindikatov, lahko rešili marsikateri skupni problem. U.

PODRUŽNICA: OSNOVNA CELICA

Plenum CS ZSJ, ki je v ponedeljek razrešil dolžnosti predsednika Svetozarja Vukmanovića-Tempe in izbral za novega predsednika jugoslovanskih sindikatov Dušana Petrovića-Šaneta, je pretežni del seje posvetil razpravi o reorganizaciji sindikatov, predvsem pa centralnega sveta. Smisel razprav o reorganizaciji centralnega sveta je, da se ta forum v prihodnje usposobi za učinkovito spremljanje dela sindikalnih podružnic, zato je povsem razumljivo, da je bilo na tem plenumu največ govora prav o pomenu in vlogi sindikalne podružnice. O tem je izčrpno govoril sekretar CS ZSJ inž. Vajo Skendžić, vendar pa razprava še ni končana in se bo nadaljevala na prihodnjem plenumu.

Preden spregovorim o tem, kakšna naj bi bila v prihodnje sindikalna podružnica, je treba povedati, kakšna je bila doslej, pa čeprav se novo in staro močno prepletata. Ni dvoma, da so sindikalne podružnice v času, ko je še država upravljala z gospodarstvom, predvsem pojasnjevale sklepe in »linijo« gospodarske politike ter da se je tak način dela več ali manj ohranil vse do reforme, odvisno pa od tega, koliko so se delovne organizacije uspele osamosvojiti in koliko se je v njih okrepilo samoupravljanje. V obdobju po reformi pa takšno propagatorsko delo sindikalnih podružnic ni več potrebno, ker tudi ničesar več ne more dati delavcem. Proizvajalce namreč vse bolj zanima, kako priti do lastnih konceptov v gospodarstvu in nič kaj niso navdušeni nad sindikalnimi funkcijami,

ki govorijo le v imenu »administracije«, ne pa v njihovem imenu.

Smisel informiranja o razmerah v podjetju in njegovem gospodarskem položaju je zdaj povsem drugačen, kot je bil prej. Delavci ne potrebujejo le informacij, temveč hočejo poročila o uresničevanju nalog, za katere so se odločili organi upravljanja. Razen tega pa želijo te organe informirati tudi o svojih mnenjih, stališčih in zahtevah pri gospodarjenju. Zadovoljni so s svojo sindikalno organizacijo le tedaj, če jim lahko odgovorijo na vsa vprašanja, s katerimi se srečujejo pri gospodarjenju in oblikovanju medsebojnih odnosov. To pa pomeni, da morata sindikalna podružnica in njen izvršni odbor dobro poznati tako ekonomske razmere podjetja kot tudi družbene odnose, ki nastajajo v

njem. Do take samostojnosti pa se po oceni centralnega sveta še ni dokopalo kakih 90 % sindikalnih podružnic, kar očito potrjujejo analize konferenc sindikalnih podružnic. In o tem navsezadnje pričajo tudi mnoge prošnje in pritožbe za posredovanje, ki jih dobivajo zvezni forumi sindikatov, prav tako tudi spori, ki se pogosto končujejo s prekinitvami dela in drugim oblikami protestov.

Sindikalne podružnice pa lahko takšne probleme razrešujejo le z odkrito in principialno razpravo med članstvom ali med skupinami članov delovne organizacije ter tako, da zaščitijo delavce pred samovoljo kogarkoli, ki ogroža samoupravne pravice proizvajalcev. Toda za takšen boj za uresničevanje samoupravnih odnosov je potrebna velika politična pripravljenost. Kadarkoli sindikalne podružnice analizirajo dogajanja v delovni organizaciji, so si dolžne odgovoriti na vprašanja, ali določena rešitev mobilizira članstvo za samoupravljanje, ali pa jih samo uspaša v samozadovoljstvu. S primerom o informiranju smo to že ponazorili; informiranje delavcev o gospodarjenju, ki ne omogoča vpliva delavcev na odločanje o gospodarjenju, je način upravljanja, ki temelji na poslušnosti.

Sodobna sindikalna podružnica torej ne sme biti podrejena nobenemu organu v podjetju niti izven njega, biti mora samostojna organizacija delovnih ljudi, ki spodbuja delavce k sproščenim razpravam in dejanjem za dobro in za vedno boljše gospodarjenje. Tak smisel delovanja sindikalnih podružnic, ki torej dobiva povsem nasprotni vrstni red od dosejanja direktivnega izpolnjevanja sklepov od centralnih organov navzdol, pa seveda zahteva mnogo bolj podrobno analiziranje družbeno ekonomskih odnosov. Zato tudi ni tako lahko odgovoriti na vprašanje, kako naj deluje sindikalna podružnica. Recepta tudi v tem primeru ne more biti. Še precej časa bo torej ostalo aktualno vprašanje, kako se znebiti poenostavljanja, prehitrih ocen, kako zagotoviti zares učinkovit vpliv sindikatov v delovnih organizacijah. Toda zavedati se je treba, da ne bo veliko koristi samo od razgovorov o oblikah delovanja, če ne bo tudi razgovorov o vsebini dela v sindikatih, na kar je še posebej opozoril prav ta plenum centralnega sveta.

VIKTOR ŠIREC

PLENUM REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA:

Občni zbor 11. in 12. maja letos

Člani plenuma so sprejeli predlog poročila, pripravljenega za občni zbor

Na zadnji seji plenuma v minulih mandatni dobi republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva so člani razpravljali o predlogu poročila republiškega odbora za občni zbor, ki so ga sklicali za 11. in 12. maj letos.

Člani plenuma so predlog poročila sprejeli, zlasti pa so pohvalili tisti del poročila, ki govori o razvoju samouprav-

ljanja in delitvenih odnosih v delovnih organizacijah industrije in rudarstva v minulem obdobju. A kljub pohvalnim besedam o predlogu poročila za občni zbor Republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije so imeli člani plenuma še vrsto pripomb, ki naj bi jih sestavljavci upoštevali pri dokončnem oblikovanju poročila.

Na plenumu republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva so se tudi dogovorili, da bodo gradivo, pripravljeno za občni zbor 11. in 12. maja letos, v skrajšani obliki posredovali tudi celotnemu sindikalnemu članstvu. Zato so sklenili, da ga bodo objavili v posebni izdaji prvomajske številke Delavske enotnosti v 30.000 izvodih. M. Z.

Pravna posvetovalnica DE

• VPRAŠANJE:

Delal sem v podjetju lesno industrijske stroke na tračni žagi. Ob koncu avgusta 1964. leta sem moral po mojestrovem naročilu prevzeti delo na krožni žagi. Že po polurnem delu sem se hudo poškodoval in sem sedaj 30 % invalid. Takoj po moji poškodbi je bil stroj odklopljen in nato predelan. Zanima me, ali imam pravico zahtevati odškodnino od podjetja.

Š. J. — VRHNIKA

V kolikor je prišlo do nesreče pri delu zaradi tega, ker je podjetje opustilo potrebne varnostne ukrepe pri delu in niste povzročili nesreče sami namenoma ali zaradi velike nepazljivosti, je podjetje vsekakor odškodninsko odgovorno za škodo, ki vam je z nesrečo pri delu nastala. Iz vašega vprašanja se da sklepati, da stroj ni bil pravilno zavarovan in da so ga zato kasneje, po nesreči, dali predelati. Dolžnost delovne organizacije je, da poskrbi za varnost pri delu. TZDR določa, da mora delovna skupnost v delovni organizaciji delo organizirati tako, da more delavec s potrebno delovno sposobnostjo ob normalni pazljivosti delati brez nevarnosti za svoje življenje in zdravje in brez nevarnosti za sredstva, ki jih ima neposredno ali posredno v rokah.

V kolikor so izpolnjeni omenjeni pogoji, lahko zahtevate od delovne organizacije odškodnino za telesne in duševne bolečine, za izgubo na zaslužku, za zmanjšano delovno sposobnost itd. Svetujemo vam, da se posvetujete z odvetonikom, ki vam bo, če mu boste natančneje pojasnili vse okoliščine, svetoval, ali lahko in v kakšni višini morete uveljavljati zahtevek po odškodnini. Opozorjamo vas pa, da storite to čimprej, ker je bila nesreča na delu v avgustu leta 1964 in bo torej avgusta 1967 potekel triletni rok za uveljavitev odškodnine. M. STUPAN

• VPRAŠANJE:

Od leta 1924 do 1932 sem vodila svojo veletrgovino z vinom in žganjem. Po vojni sem bila v delovnem razmerju in nato upokojena. Ali se mi po novih predpisih šteje čas opravljanja samostojne trgovske dejavnosti v pokojninsko dobo za pokojnino in kako naj to pravico uveljavim? M. An. — LJUBLJANA

Temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju, ki je stopil v veljavo z dnem 1. 1. 1965, je pravice, ki so jih uživali prej samo nekdanji samostojni obrtniki, ki so po 15. 5. 1945 vstopili v de-

lovno razmerje, razširil tudi na nekdanje samostojne trgovce in gostilničarje.

Čl. 156 tega zakona določa, da se jim čas prejšnje samostojne dejavnosti pred 15. 5. 1945 šteje v posebno pokojninsko dobo pod pogojem, da so bili po 15. 5. 1945 najmanj 5 let v delovnem razmerju s polnim delovnim časom. V posebno pokojninsko dobo se jim šteje toliko časa samostojne dejavnosti pred 15. 5. 1945, kolikor so bili po tem dnevu do 1. 1. 1965 v delovnem razmerju s polnim delovnim časom. Če so bili v obdobju od 15. 5. 1945 do 1. 1. 1965 najmanj 15 let v delovnem razmerju s polnim delovnim časom, se jim vstane doba samostojne dejavnosti pred 15. 5. 1945, četudi bi znašala več kot 15 let.

Izpolnjevati pa morajo še naslednje pogoje, ki jih določa 154. člen zakona:

1. da je bila samostojna dejavnost pravilno registrirana pri pristojnih organih ali organizacijah;
2. da je zavarovanec tako dejavnost osebno opravljal;
3. da je imel predpisano ali priznano strokovno izobrazbo, kadar je bila za to dejavnost taka izobrazba v predpisih določena;
4. da v samostojni dejavnosti ni imel v posameznem letu zaposlenih povprečno več kot 5 oseb, izvenših zakona in otroke.

V posebno dobo za pokojnino pa se ne šteje čas prejšnje samostojne dejavnosti, ki jo je zavarovanec opravljal v lastnem podjetju industrijskega značaja ali kot solastnik takega podjetja. Če vaše podjetje ni imelo industrijskega značaja in če izpolnujete tudi druge prej omenjene zakonske pogoje, vam bo zavod za socialno zavarovanje na vašo zahtevo vstrel v pokojninsko dobo tudi čas, ko ste vodili svojo trgovino in vam bo povečal odstotek pokojnine. Zahtevek je treba vložiti pri komunalnem zavodu za socialno zavarovanje. M. VEHOVEC

KUPON za pravno posvetovalnico DE

• »ŽIVINOPROMET«, NOVA GORICA:

Zaradi prizadevnosti vsega kolektiva in kajpak tudi konjunkturo novogoriški »Živinopromet« v zadnjih letih žanje vse lepše poslovne uspehe. Tako lahko v sklade namenijo več kot polovico dohodka, pri čemer pa mesečni zaslužki v lanskem povprečju dosegajo 117.000 S-dinarjev.

Kakor so minuli ponedeljek poudarili na občnem zboru njihove sindikalne organizacije, jih ugodni podatki o gospodarjenju ne smejo uspavati. Na njihovo področje namreč prihaja vse več konkurenčnih podjetij, kar tudi ŽIVINOPROMET še bolj sili v modernizacijo prodajaln in izboljševanje izbire blaga ter postrežbe.

Prav zaradi tega člani sindikata podpirajo prizadevanja za izboljšano izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje kadrov, čemur njihova delovna organizacija v zadnjem obdobju namenja največ pozornosti. Predvsem to jim namreč zagotavlja, da bodo domače in italijanske kupce vselej zares kulturno in dobru postregli. Od tega pa je ob trenutni konkurenci na novogoriškem območju tudi najbolj odvisen nadaljnji razvoj njihovega podjetja, ki je lani prvič preseglo štiri milijarde S-dinarjev prometa. -mG

• TOVARNA UMETNEGA USNJA STANDARD, KRANJ:

Na občnem zboru sindikalne podružnice Standard iz Kranja so se kljub temu, da je bilo v poročilu govora predvsem o proizvodni problematiki, temeljito pomenili o delu sindikalne podružnice in ugodno ocenili delo izvršnega odbora. V svoji mandatu dobi je imel IO SP skupaj 27 sej. Na teh sejah je bilo sprejetih več kot 40 pomembnih sklepov in stališč, ki so jih posredovali organom upravljanja, vodstvu delovne organizacije, kakor tudi članom sindikata. Sindikat je imel v tej delovni organizaciji do vsakega vprašanja svoje stališče, pa naj je bilo to takrat, ko so reševali vprašanja socialno ogroženih, ali ob sprejemanju različnih pravilnikov ali ob razpravah o kadrovski strukturi ali v pripravi na skrajšani delovni čas itd. Vsa ta stališča so preko sestankov s političnim aktivom ali preko internega informatorja posredovali vsem članom kolektiva. V tovarni umetnega usnja Standard izvršni odbor sindikalne podružnice resnično ni bil odtrgan od svojih članov. KS

• IZOBRAŽEVALNI CENTER POHIŠTVENE INDUSTRIJE, NOVA GORICA:

Iz poročila predsednika sindikalne podružnice je bilo razvidno, da je sindikat posvetil največ pozornosti novemu statutu in pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Ta vprašanja so bolj ali manj tudi zadovoljivo rešili, medtem ko v centru še vedno nimajo pravilnika o delovnih razmerjih in o varstvu pri delu.

Tisto, kar danes tare ta 39-članski kolektiv, je odnos med pedagoško in proizvodno dejavnostjo centra. Pedagoški del namreč dobi sredstva za svoje delo od sklada za šolstvo novogoriške občinske skupščine, medtem ko si morajo delavci iz proizvodnega dela centra svoja sredstva šele zagotoviti s svojim delom. Morda je ravno v tem kamen spotike, kajti delavci iz proizvodnje menijo, da so pedagožom sredstva že vnaprej zagotovljena, pa če opravijo svoje delo ali ne.

Proizvodni del dejavnosti centra je v zadnjem času s svojim delom zavzel tak obseg — mesečno izvozijo 2 vagona stilskega pohištva v Italijo — da se nekateri sprašujejo, če je še smotno, da deluje v okviru centra. Drugi spet menijo, da ne kaže razbijati centra. In prav v tej dilemi se marsikdaj zamegljijo notranji odnosi. Zato se je občni zbor zavzel, naj bi temeljito proučili vse možnosti o organizaciji centra in poiskali najboljšo rešitev. -vig-

• KOPRSKO:

Občinski sindikalni svet Izole, Kopra in Pirana so tudi letos razpisali pomladanske delavsko-sportne igre, ki se naj bi začele že ob koncu tega meseca. Moške ekipe bodo nastopale v naslednjih disciplinah: mali nogomet, odbojka, šah, streljanje, balinanje, kegljanje, namizni tenis in kros. Ženske ekipe pa naj bi se pomerile med seboj v šahu, streljanju, kegljanju in krosu.

Po propozicijah lahko udeležijo na pomladanskih delavsko-sportnih igrah vse sindikalne podružnice iz občin Izola, Koper in Pirana, lahko pa tudi manjše sindikalne podružnice formirajo kombinirane ekipe za posamezne discipline, vendar pa v tem primeru podružnice ne smejo šteti več kot 50 članov. Prve tri ekipe v posameznih disciplinah bodo prejele diplome in pokale cziroma praktična darila, prvič pa bodo organizatorji podelili tudi diplome in pokale tistim podružnicam, katerih člani se bodo v čim večjem številu udeležili pomladanskih iger.

Po končanih pomladanskih igrah namerava organizator postaviti tudi sindikalno reprezentanco v posameznih panogah za Koprsko, ki naj bi zastopala obalno področje v srečanjih s sindikalnimi reprezentancami drugih mest in območij, kot na primer v tekmovalnih z ekipami Nove Gorice, Maribora in drugih mest. Organizatorji pa tudi predvidevajo, naj bi se reprezentanca obalnega področja pomerila s sindikalnimi ekipami iz Modene v Italiji.

• NOVO MESTO:

Odbor storitvenih dejavnosti pri občinskem sindikalnem svetu v Novem mestu je na konferenci razčlenil problematiko storitvenih dejavnosti v novomeški občini in izvolil delegate za občni zbor republiškega odbora storitvenih dejavnosti.

Udeleženci konference so opozorili na vrsto težav, s katerimi se srečujejo posamezne veje storitvenih dejavnosti. Tako so predstavniki iz gostinstva začeli problematiko integracije, gradnjo hotela v No-

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

vem mestu in plačevanje uslug s tujo valuto v vseh gostinskih obratih, ker ima zdaj menjalnico v Novem mestu, razen banke, samo hotel »Metropol«. Kar zadeva trgovino, so sodili, da je še vedno slabo založena in ne nudi potrošnikom dovolj izbire. Načeli so tudi vprašanje trgovskih lokalov, s katerimi še vedno ne upravljajo delovni kolektivi, čeprav je občinska skupščina že sprejela sklep o prodaji lokalov zainteresiranim delovnim organizacijam. Veliko težav pa spremlja tudi obrt in druge dejavnosti. Da bi v prihodnje odbor storitvenih dejavnosti sindikata v novomeški občini laže in uspešneje deloval, so izvolili tri komisije, in sicer za gostinstvo in turizem, za trgovino ter za obrt, ki bodo spremljale razvoj in probleme teh dejavnosti. R. Š.

• POSTOJNA:

Na občnem zboru občinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti v Postojni so se delegati zedinili, da v občini ne bi več imeli občinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti, marveč le komisijo za storitvene dejavnosti pri občinskem sindikalnem svetu.

Ustanovitev komisije so delegati utemeljevali predvsem z neaktivnostjo dosedanjega občinskega odbora, ki v štirih letih, razen da je sklical dva občna zbora, ni storil ničesar. Po drugi strani pa je občinski odbor tudi preobširno telo za razmeroma majhno število storitvenih in uslužnostnih podjetij v postojnski občini.

Predstavniki storitvenih delovnih organizacij pa pričakujejo od komisije mnogo več pomoči, kot so jo prej dobili od občinskega odbora. Ob tem pa seveda ne kaže zavreči pobude nekaterih delegatov, da bi za cerkniško, postojnsko in bistriško občino ustanovili področni odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti. M. Z.

PO OBČNEM ZBORU OBČINSKEGA ODBORA
SINDIKATA DELAVCEV STORITVENIH DEJAVNOSTI
PTUJ

Atentat na samoza- dovoljstvo

Čeprav so direktorji delovnih organizacij storitvenih dejavnosti sklenili bojkotirati svoj sindikat — na občni zbor so bili povabljeni vsi, udeležil pa se ga ni nihče — je obračun za minulo mandatno dobo v celoti uspel. Pravzaprav veliko bolj kot kdajkoli doslej. Preden pa zapišemo nekaj več o tem občnem zboru, ki so ga opravili ob koncu minulega tedna, naj dodamo v informacijo še tole: bil je to hkrati tudi ustanovni občni zbor medobčinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti občin Ptuj in Ormož.

Nekdo je v svoji razpravi takole govoril o sindikatu: »V sindikalnih podružnicah bi morali predvsem usmerjati proizvajalca h gospodarjenju. Slehernega proizvajalca, to tembolj, ker se v delovnih organizacijah še tako malo zavedajo, da sta upravljanje in gospodarjenje kolektivni zadevi. In čemu naj bi bila to predvsem naloga sindikatov? Po mojem zato, ker se lahko lotimo razreševanja problemov proizvajalca le skozi materialno krepitev njegovega družbenega položaja. In da je prav razreševanje problemov proizvajalca tudi pri nas osrednja naloga sindikatov, menda res ni treba več še posebej dokazovati.«

PRELOMNICA GOSPODARJENJA

Nihče ni ugovarjal. Vse tako kaže, da je to spoznanje že zdavnaj dozorelo. To navsezadnje potrjuje tudi celotni potek tega občnega zbora in njegova rdeča nit: oceniti gospodarjenje in opredeliti svoje naloge.

Minula mandatna doba pa pomeni v nekem smislu prelomnico v gospodarskih prizadevanjih. To prelomnico po navadi na kratko poimenujemo kar z reformo. Zaključni račun prizadevanj pa ima kar najbolj pomenstveno formulo: odsteti to, kar je bilo pred reformo, od tega, kar je po reformi.

A zdaj na kratko še o tem, kakšen je rezultat.

Čeprav premiki v cenah precej zamegljujejo dejansko stanje gospodarjenja, vendarle primerjaj le ne moremo povsem zanemariti. Le-te pa razkrivajo tole: v trgovinah ptujske komunite je realizacija v minulem letu za 17,5 odstotka prerasla realizacijo iz prejšnjega leta, v gostinstvu za 32,1, v obrti za 8,6, v komunalni dejavnosti pa za 36,8 odstotka. In spet:

■ Trgovina: neto produkt je lani za 39,9 odstotka višji kot v letu 1965, dohodek je porasel za 12,3 odstotka, ostanek za delitev pa za 29,9 odstotka; število zaposlenih v trgovini se je zmanjšalo za 1,6 odstotka.

■ Gostinstvo: narodni dohodek je v minulem letu za 27,6 odstotka višji, kot pa je bil leto poprej; hitrejša naraščanja porabljenih sredstev od celotnega dohodka je zmanjšalo stopnjo ekonomičnosti, tako da ostaja lani kljub višjemu ustvarjenemu dohodku nespremenjeno delitveno razmerje: 79,4 odstotka za osebne dohodke in 20,6 odstotka za sklade.

■ Obrt: dohodek je porasel za 5,6 odstotka v primerjavi z letom 1965, vendar je prejšnje delitveno razmerje — 80 odstotkov za osebne dohodke in 20 odstotkov za sklade — dobilo lani novo podobo: 82 odstotkov za osebne dohodke in 18 odstotkov za sklade; število zaposlenih se je v obrti zmanjšalo za 9,6 odstotka.

■ Stanovanjsko komunalna dejavnost: narodni dohodek v tej panogi je porasel za 10,5 odstotka v primerjavi z letom 1965, dohodek gospodarskih organizacij pa se je dvignil le za 6,7 odstotka; razmerje delitve dohodka med osebne dohodke in sklade je znašalo predlani 82:18, v minulem letu pa so se sredstva za sklade zmanjšala na 14 odstotkov, število zaposlenih je padlo za 3,9 odstotka.

OŽIVLJENI OPTIMIZEM

Od tod tudi ocena sindikatov na rob zaključnega računa storitvenih dejavnosti ptujske občine: rezultati niso slabi, čeprav bi bržčas lahko bili veliko bolj. Bi, če bi v delovnih organi-

zacijah še intenzivneje začeli odkrivati notranje rezerve. Če bi izkoristili možnosti, ki jih ponuja poslovno sodelovanje, integracija, če bi se bolj posvetili organizaciji dela, če bi si bolj prizadevali izboljšati kadrovske strukture. Če bi v nagradjevanju in v delitvi bolj videli sredstvo za izboljšanje gospodarjenja, če...

A čeprav ti in še drugi »če«, pa vendar ne kaže v poreformnem obdobju spregledati postojnega oživiljanja gospodarjenja v delovnih organizacijah storitvenih dejavnosti ptujske občine. O takem oživiljanju navsezadnje govori tudi optimizem, s katerim so si delovne organizacije zamislile »prihodnost 1967«.

■ Trgovina: pričakujejo, da se bo promet povečal za 3,7 odstotka, dohodek za razdelitev naj bi porasel za 5,4 odstotka, osebni dohodki za 5,3 odstotka, ostanek dohodka za sklade pa za 7 odstotkov.

■ Gostinstvo: napovedujejo za 13 odstotkov večji promet, večji promet naj bi prinesel višji dohodek, ta pa višje osebne dohodke.

■ Obrt: predvidevajo 12,7 odstotni porast celotnega dohodka, podjetja pa so se tudi resno posvetila ekonomiziranju proizvodnje in poslovanja: neto produkt naj bi se povečal za 15,8 odstotka, porabljena sredstva pa za 9,9 odstotka, tako naj bi se osebni dohodki povečali za 10 odstotkov, skladi za 46 odstotkov.

■ Komunalno gospodarstvo: čeprav napovedani odstotki gospodarskega oživiljanja niso tolikšni, so vendarle optimistični v primerjavi s pravkar ugotovljenimi podatki v gospodarstvu.

NA DOBRI POTI

Kajpak, ta optimizem bo treba šele uresničiti. In prav to si je zadal ptujski sindikat delavcev storitvenih dejavnosti za svojo najpomembnejšo nalogo. Tako pač, kot je tudi že povedal nekdo v tej razpravi: da bodo usmerjali proizvajalca h gospodarjenju.

Za uresničevanje te naloge bo seveda treba marsikaj spremeniti tudi v sindikatu samem. Tako sami ugotavljajo, da se v nekaterih podružnicah izvršni odbori sicer zavzemajo za razreševanje problemov, da sprejemajo zaključke, da pa pogosto aktivnost sindikata s tem tudi že zamre. V nekaterih podružnicah niti seje izvršnih odborov niso dovolj skrbno pripravljene, kaj šele da bi govorili o dobro pripravljenih razgovorih s celotnim članstvom. In primeri se celo, da sindikalna podružnica sploh nima svojega predsednika...

A vendar prav ta analiza letošnjih občnih zborov izpričuje, da je med članstvom porasel interes za sindikat. Lahko bi rekli, da si je članstvo vnovič pridobilo zaupanje v to svojo organizacijo, ker zdaj natanko ve, kaj hoče od nje. Iz zaključkov na letošnjih občnih zbora lahko razberemo, da bodo izvršni odbori posvetili v prihodnjem mandatnem obdobju so pozornost utrjevanju samoupravnih odnosov, skrbi za delovnega človeka, iskanju možnosti, ki bi mu zagotavljale tako trdnosti materialni kot tudi družbeni položaj.

Premišljenost, s katero so letos v podružnicah izbirali svoja sindikalna vodstva, bržčas samo še potrjujejo ugotovitve, da članstvo res hoče narediti iz sindikata svojo organizacijo. To pa je hotenje, ki vzbuja optimizem, da bo tudi uresničeno.

S. B.

ČIGAV JE SCENARIJ?

V podjetju na Gorenjskem so sklenili, da kupijo nov stroj.

Argumentov je bilo veliko: večja proizvodnja in višja produktivnost dela, boljši delovni pogoji, manjši izmeček... In višji dohodek in višji osebni dohodki.

Ko je stroj pričel obratovati, ko je potrdil te argumente ter dokazal svoje ekonomske prednosti, so v podjetju ponovno sedli za okroglo mizo in sprejeli novo odločitev: zaradi izboljšanja mehanizacije se je v tej fazi proizvodnje sprostil šest delovnih mest. S šestimi delavci bi bilo potrebno razdreti delovno razmerje.

Sklep so tudi kaj hitro uresničili — šest delavcev je šlo na cesto.

Oba sklepa je sprejel delavski svet!

Strokovno vodstvo si je melo dlani: dvignili smo produktivnost dela, vključili smo se v zahtevne pogoje gospodarske reforme!

Proizvajalci pa so bili razskrbljeni: mehanizacija nam požira delovna mesta — kaj bo jutri... Kaj pojutrišnjem?

Član vodstva sindikalne podružnice se je v razpravi pridružil nad družbeno politiko, ki ustvarja take razmere.

Statistik je registriral: rast

proizvodnje, produktivnost dela, dohodka, osebnega dohodka...

Človekov razum je razmišljaj: porast brezposelnosti, nemir v družinah, nezaupanje delovnega kolektiva...

Porasla so nasprotja.

Nasprotja kot posledica parcialnih samoupravnih odločitev!

Ali pa je porasel tudi čut za celovito obravnavanje in reševanje problemov? Če bi, potem bi v podjetju morali sprejeti sklep o nakupu dveh strojev in ne samo enega in produktivno bi zaposlili tudi tistih šest delavcev. In tudi njim bi porasel osebni dohodok.

dek. Ali pa bi iskali in našli kako drugo rešitev, da jim zagotovo delo.

Seveda, če bi delavski svet že v prvem sklepu celovito obravnaval problem...

Ko se je problem dotaknil čustev, so ljudje takoj obsodili: scenarij takih naših usod piše gospodarska reforma.

V resnici pa bi moral spregovoriti razum: scena je industrijsko podjetje, scenarij je napisal strokovni voditelj z managersko dušo, v dramatično glavno vlogo šest delavcev na cesti, statisti v igri pa so bili upravljalci!

STANE MARINIČ

Z OBČNEGA ZBORA OBČINSKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV STORITVENIH DEJAVNOSTI MARJBOR

Za doto — veliko nalog

Poročali smo že, da je imel pred nedavnim sindikat delavcev storitvenih dejavnosti v Mariboru svoj občni zbor. Ob tej priložnosti smo zapisali, da so se mariborski sindikalni delavci dobro pripravili za občni zbor in skrbno sestavili poročilo, delegati pa so prizadevno razpravljali o osrednjih vprašanjih, ki tarejo delovne kolektive storitvenih dejavnosti. V povzetku z občnega zbora zdaj izdajamo tisti del razprave, v katerem so udeleženci govorili o gospodarskem položaju storitvenih dejavnosti in o vseh posledicah neugodne kvalifikacijske strukture zaposlenih.

VEDETI JE TREBA ZA NAČRTNI RAZVOJ

Minulo mandatno obdobje odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti sovpada s številnimi razpravami in dokončno ureditvijo Maribora. Za enotno ureditev mesta so se že veliko prej zavzemali prav delavci storitvenih dejavnosti. Čeprav so občinske skupščine vsaka na svojem območju bolj ali manj uspešno reševale gospodarska vprašanja, je vendarle zapustila razcepljena mestna ureditev neugodne posledice v gospodarskem razvoju, saj znaša stopnja gospodarske rasti v Mariboru le 5,8 odstotka, medtem ko je republiško povprečje 9 odstotkov.

Neusklajenost in zaostajanje gospodarskega razvoja pa je očitna zlasti na področju storitvenih dejavnosti, med njimi še posebej v trgovini in gostinstvu. Podatki kažejo, da se je na primer delež mariborske trgovine v bruto proizvodu dvignil v zadnjih desetletjih le za 2,2 odstotka. Trgovske in gostinske delovne organizacije so imele raztresene obrate in poslovalnice po vseh treh nekdanjih občinah. Zavoljo tega niso imele pravega pregleda nad poslovanjem celotnega podjetja, poleg tega pa so se posli pogosto potrojili, ker so se morale delovne organizacije ravnati po odlokih posameznih občinskih skupščin. Takšen način dela seveda ni bil racionalen. Porajale so se lokalistične težnje, saj so si občine pogosto prizadevale obdržati sedež svoje organizacije na svojem območju, v glavnem zavoljo prispevkov, zbiranja sredstev in

drugih denarnih motivov.

Temu pripisujejo mariborski delavci storitvenih dejavnosti osnovni vzrok, poleg nekaterih drugih seve, za manjše uspehe pri modernizaciji, specializaciji in integraciji delovnih organizacij. O zastoju pa govorijo tudi drugi podatki, predvsem o številu zaposlenih. Le kakih 16 — 17 odstotkov zaposlujejo storitvene dejavnosti v Mariboru, medtem ko je republiško povprečje dobrih 24 odstotkov.

Nedvomno bo zato potrebno v Mariboru načrtnje usmerjati razvoj storitvenih dejavnosti. Zlasti ker še nihče ne ve, kaj Maribor potrebuje in kaj hoče doseči na tem gospodarskem področju. Ob takšni zamegljeni podobi trgovine, gostinstva, obrti in komunale pa je seveda težko poslušati očitke in hkrati ugotovitve, da bo vse delavce, ki odhajajo iz industrije, sprejela storitvena dejavnost. S tem pa mariborski delavci storitvenih dejavnosti ne zanikajo, da takšno prelivanje odvečnega števila delavcev sploh ni možno.

ZA SLABO IZOBRAZBO — DVAKRAT OŠKODOVANI

Pretežen del razprave so na nedavnem občnem zboru posvetili nagradjevanju in kvalifikacijski strukturi zaposlenih, samoupravnim odnosom in vlogi sindikata pri uveljavljanju družbeno ekonomskega upravljanja pri delovnih kolektivih. Ni naključje, da so vsa našeta vprašanja in gospodarjenje v delovnih organizacijah ostavili v vzročno zvezo. Še leta 1964 so imeli mnogi delavci storitvenih dejavnosti osebne dohodke pod 25 ali 30 tisoč starih dinarjev. Sindikat je veliko pripomogel, da so se osebni dohodki zvišali, vendar so še vedno kolektivni, kjer dobivajo delavci manj kot 30 tisoč starih dinarjev dohodka. Vzroki za nizke osebne dohodke so očitni: neugodna kvalifikacijska struktura, slaba organizacija dela, neproučena tehnologija, posebno v mnogih delovnih organizacijah obrtne dejavnosti. Takšne delovne organizacije so seveda delavci zapuščali, v glavnem pa so odhajali kvalificirani delavci. Zato je bila zlasti v gostinstvu in obrti fluktuacija v minulih letih največja, hkrati pa je v teh delovnih organizacijah kvalifikacijska struktura zaposlenih najmanj ugodna.

Na občnem zboru smo slišali tudi tole ugotovitev: mnoge delovne organizacije zanemarjajo izobraževanje, ne izrabijo niti tistih sredstev, ki so za to namenjena, na drugi strani pa delavci izražajo željo po izobraževanju, vendar ni nikogar, ki bi se za to zavzel. Zaradi neustreznosti šolske izobrazbe pa so delavci oškodovani hkrati tudi za dobro in učinkovito upravljanje.

Je mar naključje, so poudarjali na občnem zboru, da je največ samovolje prav v kolektivih z najslabšo šolsko izobrazbo? V takšnih kolektivih tudi sindikat ne zaleže mnogo, ker se pač tudi sindikalna vodstva otepajo z nizko izobrazbeno ravni. Skrb za izobraževanje, bodisi strokovno bodisi družbeno ekonomsko, pa sodi prav gotovo med osnovne naloge sindikata. Mnogi udeleženci občnega zbora so zato priporočili novemu občinskemu vodstvu, da se s prizadevanjst, kot se je prejšnji odbor v minulem obdobju lotil reševanja problematike osebnih dohodkov, zakonitega in demokratičnega urejanja samoupravnih aktov in samoupravnih odnosov ter še mnogih drugih vprašanj, posveti v prihodnje izobraževanju svojega članstva.

UVELJAVITI AVTONOMNOST SINDIKATA

Napak sodijo nekateri, so povedali na občnem zboru, da se vloga sindikata manjša v samoupravnih odnosih, čeprav terjajo prav ti pomisleki nasprotno dokaze. Ti dokazi pa so lahko samo večja delavnost sindikata, posluh za najbolj občutljiva vprašanja, ki tarejo članstvo. Zato pa je potrebno veliko spremeniti tudi v metodah dela. Vedno bolj se med članstvom poraja vprašanje o avtonomnosti sindikata. V samoupravnih odnosih je to še posebno pomembno, so zaključili na občnem zboru, kajti sindikat ne more biti transmisija nikogar niti samoupravnih organov niti vodstva. Kjer to še je, je resnično izgubil pomen.

I. VRHOVČAK

DOSLEDNO PO DELU!

(Nadaljevanje s 1. strani)
bilo mogoče ocenjevati uspehe posameznih institucij. Po mnenju razpravljalcev obstajajo bistvene razlike med zdravstvenimi službami. Klinične bolnišnice imajo specialno opremo in strokovnjake za vrhunske storitve, medtem ko večina drugih zdravstvenih ustanov za to ni

usposobljena. Zaradi varčnosti pošljejo zdravstveni delavci iz drugih regij vedno manj bolnikov v Klinične bolnišnice, četudi so morda potrebni temeljitije zdravniške intervencije, ki je temu primerno dražja. Novo sindikalno vodstvo naj opozori pristojne, da ne bi druge regije investirale v opremo za tovrstne storitve, če jih lahko opravi ena sama institucija. Sredstva za zdravstvo smo že doslej vse preveč razmetavali, da bi si v sedanjih kritičnih časih lahko še privoščili takšno razsipnost — na škodo zdravljenja. Po trditvi enega izmed zdravnikov na občnem zboru v Sloveniji 52 rentgenskih aparatov ni ustrezno izkoriščenih, vsak pa stane kakih 20 milijonov starih dinarjev.

Tako kakor je zdravstvo že prioritavilo normative za zaposlovanje zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev po populaciji, naj bi novo sindikalno vodstvo zahtevalo še normative za režijske delavce. Upravno režijski stroški v zdravstvenih institucijah namreč za 30% presega izdatke v neposrednem zdravstvenem varstvu.

Specifična slabost zdravstvene službe v Ljubljani pa je njena prevelika razvejenost. Zaradi slabe organizacije in nerealnih delovnih programov so pičila finančna sredstva še pič-

lejša in povrh nepravilno razdeljena. Posledica tega: nepravilne razlike v osebnih dohodkih med posameznimi zavodi. Cilj skupne sindikalne akcije naj bi bil — za enako delo enako plačilo.

SAMOUPRAVLJANJE — SUHA VEJA?

Ob pomanjkanju finančnih sredstev in nestimulativni delitvi le-teh med ustanove družbenih dejavnosti samoupravljanje ni moglo odgnati tako močnih korenin kakor v gospodarstvu. Kolikor pa so ga posamezni zavodi znotraj okrepili, so se zaprli vase in odmaknili od predstavnikov javnosti. Sveti teh zavodov se zelo redko sestajajo in ne seznanjajo javnosti z resnimi problemi družbenih služb. Te pa, kot rečeno, posvečajo največ časa osebnim dohodkom, ne pa vsebini dela, s katero bi pred javnostjo opravičili zahteve po večjih sredstvih. Novo sindikalno vodstvo se bo med drugim zavzelo za pravilno vrednotenje kulture, ki ob sedanjih finančnih sredstvih slabi, dosledno na bo tudi v kulturnih institucijah vztrajalo na enotnem vrednotenju dela: večje osebne dohodke naj upravičijo boljši rezultati dela in boljše poslovnost.

MARIOLA KOBAL

Vam nudi moden asortiment
konfekcije, galanterije in
metražnega blaga

modna hiša
LJUBLJANA — MARIBOR

PRODAJNI SERVIS

KAKO BI KOMENTIRALI VI?

JAVNO MNENJE:

So pacienti res prezahtevni? V tem namreč vidi 22 % zdravstvenih delavcev vzrok, da njihov odnos do bolnikov ni boljši.

Skupen odstotek zdravstvenih delavcev, ki so se na vprašanje, kaj zavira njihov boljši odnos do pacienta, odločili za odgovor, da je ta zavora prevelika zahtevnost pacientov, sicer ni velik — 22 %. Zanimiva pa so razmerja po šolski izobrazbi delavcev, ki so navedli ta odgovor. Največ tistih, ki menijo, da so pacienti prezahtevni, je med zdravstvenimi delavci z nedokončano srednjo šolo — 33 %, nato pridejo delavci z dokončano visoko šolo — 24 %, za njimi delavci z dokončano srednjo šolo — 18 % in končno delavci z dokončano višjo šolo — 11 %. Za komentar smo zaprosili dr. Milana Hodaliča, direktorja Zdravstvenega doma Vič-Rudnik.

Komentirati dejstvo, da se je v anketi, ki jo je razpisal Republiški svet sindikatov Slovenije v okviru centra za raziskovanje javnega mnenja, 22 % zdravstvenih delavcev odločilo, da je vzrok slabega odnosa do bolnikov njihova prevelika zahtevnost — ni lahko delo.

Ce kaka ugotovitev drži, potem prav gotovo drži ta, da je bolan človek sam sebi najbližji in najbolj pomemben. Preveč zahteven bolnik? Težko bi sodili! Ne bo napak, če skušam ta dvom opisati z nekaj primeri.

Nekoč me je sredi trde noči klicala mati na dom k otroku, ki je imel 37,2 °C vročine in nobenih drugih kakor koli vznemirljivih znakov. Hitro bi padla obsodba: prezahtevna mati. Toda fant je bil edinec in ni še minilo leto dni, ko je umrl njegov mlajši brat. Ko so ga peljali z doma v bolnišnico, pravzaprav ni imel drugega kot vročino. Ali se vam zdi, da je strah matere neupravičen, saj o medicini ne ve veliko, le boji se za svojega edinega preostalega otroka.

Bil pa sem poklican tudi na dom, naj bi napisal mazilo za glivični izpuščaj med prsti na nogah! — Opravičilo: »Veste, v ambulanti moram tako dolgo čakati na recept, pa sem vas raje poklical kar na dom!« Prezahtevnost? Gotovo bi bila bolj primerna celo ostrejša beseda. Toda med eno in drugo skrajnostjo je tisoče in tisoče primerov, ki bi jih težko spravil na skupni imenovalce.

Bolniški strežniki gotovo ni lahko, ko skoči pokonci iz kratkega dremlja na poziv zvonca ob 3.30 zjutraj — ni ji lahko in prav hitro ima na ustih besedo: siten! Bolniku pa so izsušena usta in velika žeja gotovo toliko pomembna, da ima vso pravico prositi za požirek čaja ali vode, pa čeprav ob 3.30 zjutraj. Prezahteven bolnik? Nikakor ne!

Nekateri zdravstveni delavci menijo, da so bolniki prezahtevni tudi v svojih željah po specialističnih pregledih. To drži, res pa je prav tako, da smo sami zdravstveni delavci tudi delno krivi za to prezahtevnost. Kar potrkaemo se na prvi in sami sebi priznajmo, da smo marsikaterega bolnika opremili z napotnico in precej po nepotrebnem poslali drugemu kolegu — specialistu, samo zato, da bi se otesli pritiska ljudi v čakalnici na vrata naše ordinacije.

Nekoliko so krivi temu tudi posamezni specialisti, ki večkrat javno skušajo zmanjševati pomen in delo zdravnika splošne prakse. Ali se nam potem kaj čudno zdi, da se pri bolniku vzbudi sum? Ali ne bi bilo morda bolje, da grem kar takoj k specialistu? Kajti ni sigurno, da me bo moj zdravnik — praktikus — dobro pozdravil?

Medalj z eno samo stranjo ni ali pa so zelo redke. Če je prezahtevnost bolnika eden od vzrokov, ki kali odnos: zdravnik — bolnik, se moramo počutiti vsi, da ga odpravimo. To nam bo uspelo, če bomo počasi, toda sigurno dokazali našim bolnikom, da so zdravniki prav tako kot oni samo ljudje, da imajo omejene možnosti, da niso vsevedni in čarovniki. In končno, da morajo kot vsi ostali tudi oni jesti, spati in včasih peljati svoje otroke na sprehod. Uspelo nam bo, če si bomo skušali čimbolj zaupati drug drugemu, bolnik zdravniku, zdravnik zdravniku in če si bomo še več medsebojno pomagali.

Se beseda ali dve o staležu. Tu prihaja prezahtevnost bolnikov gotovo največkrat do izraza. Pozabiti pa ne smemo, da je zdravnik včasih takrat, kadar mora oceniti delovno sposobnost svojega varovanca, v težkem položaju. Dobro naščitirani »simptomi« neke bolezni, včasih prepričljiv nastop bolnika, da je bolan, postavlja zdravnika pred težko odločitev, ali je njegov sobesednik bolan, ali pa je bolnik Mollerovega tipa.

Pri tem pa se pri staležu prepleta še neka druga anomalija, ki je ekonomskega značaja. Vsem nam je znano, da dokler bo — denimo zidar, tesar, avtoličar ali kdorkoli že — lahko v enem tednu pri črni gradnji ali postranskem delu zaslužil toliko kot v svojem rednem delovnem razmerju ves mesec, bo vedno obstajala želja, da bi bil lahko sem in tja »bolan«.

Torej prezahtevnost bolnikov? Prav gotovo včasih, toda moje osebno mnenje je, da ji ne bi pripisoval take veljave, kot so ji v svojih odgovorih zdravstveni delavci — 22 %!

● **PRIHODNJIČ:** Dvanajst odstotkov anketiranih zdravstvenih delavcev meni, da je uvedba samoupravljanja med glavnimi vzroki, ki zavirajo boljši odnos do pacienta.

OB PETICIJI SKUPINE DELAVCEV POSLOVNE ENOTE LJUBLJANA-TRANSPORTA NA JESENICAH

Zakaj po ovinkih?

Informacija: dvajset delavcev iz mehanične delavnice Ljubljana-transporta na Jesenicah je s peticijo, naslovljeno na delavski svet svoje poslovne enote, zahtevalo, naj bi razrešili dolžnosti njihovega delovodje, ker ni dorasel obveznostim, ki so mu poverjene in ker do svojih sodelavcev, še bolj pa do naročnikov njihovih uslug ne kaže pravega, človeškega odnosa. Zaradi tega trpi delo, kolektiv pa izgublja stranke. Delavcem, ki jim je pri srcu ugled podjetja, to ne more biti vseeno.

To peticijo je delavski svet vzel na znanje, vendar jo je v reševanje odstopil svoji komisiji za delovna razmerja, ki je edini prvostopenjski, za te zadeve pristojni organ. Ob času, ko to poročamo, komisija svojega dela še ni zaključila.

Primeri, da bi kolektivi s peticijami poskušali razreševati svoje kadrovske in druge probleme, še zlasti pa medsebojne odnose, so tako redki, da smo se odločili, da bomo omenjeni primer podrobneje raziskali.

Po statutu podjetja Ljubljana-transport imajo obračunske enote pravico, da zahtevajo kadrovske in druge spremembe. Kolikor je bilo mogoče ugotoviti, se obračunska enota »mehanična delavnica« PE Ljubljana-transport na Jesenicah te pravice ni poslužila, niti prizadevali delavci nikogar izmed predstojnikov niso konkretno opozorili na ravnanje svojega delovodje. »Že dali časa pa so krožile govorice, da ti delavci ne marajo svojega delovodje, vendar so bile tako nedoločne, da nisem mogel ukrepati,« je pojasnil Franc Fermentin, tehnični vodja PE Ljubljana-transport na Jesenicah in prvi nadrejeni delovodje Pavla Vodnjova, ki naj bi ga zamenjali na zahtevo delavcev »Osebnim mnenim, da se je mojster Vodnjov zameril zato, ker se edini iz-

med vseh mojstrov v naši poslovni enoti dosledno zavzema za red in disciplino,« je še dodal tovariš Fermentin.

»Kolkor vem, gre za osebni spor med tem mojstrom in enim njemu podrejenih delavcev, ki je bil pobudnik peticije in je zanjo podpise nabiral po gostiščih in še drugod izven podjetja,« dodaja Evgen Skritic, predsednik delavskega sveta. »Taka pot za izgladitev nastalega spora ni primerna in tudi poštena ni, saj naš statut točno predvideva postopek v takih primerih.«

Podobnega mnenja je tudi predsednik sindikata Franc Pogacnik. Bolj ga zlasti to, da so prizadeti člani kolektiva kar obšli svojo organizacijo, saj bi spor nedvomno lahko rešili po tovariški poti. »Zato obsoja način, kako podpisniki peticije uresničujejo svojo zahtevo.«

Avtoelektričar Davorin Peteršek, ki je bil pobudnik peticije, je povedal: »Ko sem še pred leti opozarjal na določene nepravilnosti v naši enoti, sem naletel na gluha ušesa in še kritizirali so me, ker sem javno spregovoril. Zato sem sodelavcem predlagal peticijo, saj jo samoupravni organi morajo obravnavati!«

Sekretar PE Ljubljana-transport na Jesenicah Milan Mežnarc pa je izjavil: »Med podpisniki je šest delavcev, ki jih je

njihov mojster po uradni dolžnosti prijavil zaradi neopravičenih izostankov, zamujanj na delo in za podobne zadeve. Nekaj podpisnikov je svoje podpise preklicalo, nekaj pa jih je pri vajakih. Do hude krvi je torej prišlo zaradi zamere.«

K vsemu temu velja dodati še to, da so si za časa mojstra, ki je pred Vodnjovim zasedal delovno mesto delovodje mehanične delavnice, vsi zaposleni med seboj delili napitnino, ki jo dajejo stranke, zdaj pa so tega deležni le nekateri.

Nameste našega komentarja samo tole: neposrednega samoupravljanja si ni mogoče zamisliti, ne da bi člani kolektivov dosledno spoštovali interno zakonodajo. Prav tako bi se morali o nastalih problemih pogovoriti sproti, namesto da jih — kot na primer tokrat — hkrati obravnavajo za več let nazaj.

V konkretnem primeru so prizadeti imeli vse možnosti, da nastale spore urejajo sproti in po zakoniti poti. Čemu torej so bili potrebni ovinki, ki so medsebojne odnose samo še bolj skalili? Če drugega ne — ob času uresničevanja gospodarske reforme — to niti najmanj ne dokazuje, da se podpisniki peticije zares ogrevajo za dobro gospodarskega, katerega sestavina je tudi racionalno izkoriščanje časa. — MG

OBČINSKI SINDIKALNI SVET KRANJ JE TUDI LETOS ORGANIZIRAL SEMINAR ZA NOVOIZVOLJENA VODSTVA IZVRŠNIH ODBOROV SINDIKALNIH PODRUŽNIC

Uspel seminar na Jezerskem

Občinski sindikalni svet v Kranju je letos že vdrugič organiziral s pomočjo Delavske univerze seminar za novoizvoljena vodstva izvršnih odborov sindikalnih podružnic na svojem območju. Seminar je bil namenjen predvsem predsednikom in tajnikom sindikalnih podružnic, ki so v teh dneh sprejeli obveznost, da v naslednji mandatni dobi vložijo vse svoje sile v čim uspešnejše delo svoje organizacije.

Pred dnevi je bil seminar zaključen. Program je bil prirejen tako, da je prvi del seminarja ustrezal predstavnikom sindikalnih podružnic s področja industrije, kmetijstva, gospodarstva, prometa in zvez, drugi del pa udeležencem sindikalnih podružnic s področja storitvenih dejavnosti, tretji del predstavnikom sindikatov s področja družbenih služb. Ker je seminar vzbudil veliko zanimanje, udeležili so se ga namreč predstavniki dveh tretjin delovnih organizacij na območju kranjske občine, smo želeli izvesti delo na občinskem sindikalnem svetu nekaj več o tej koristni akciji.

»Za samostojno in plodno delo sindikalnih organizacij je potrebno pravočasno spoznavanje problemov..., nam je dejal Slavko Kalan, tajnik ObSS v Kranju. »Razreševanje protislovij ne dopušča več čakanja zgolj na »direktive«. Postavna sindikalnih podružnic morajo biti vedno bolj oborožena z znanjem, da lahko pravočasno in pravilno reagirajo na družbene pojave in probleme. Del takih priporočil občinskega sindikalnega sveta v Kranju pa je seminar za predsednike in tajnike sindikalnih organizacij...«

Seminarja se je seveda udeležilo največ predstavnikov industrije, v celoti pa se mu ni odzvalo le nekaj manjših delovnih organizacij, ki imajo zaposlenih manj kot 30 ljudi. Na vprašanje, kako so udeleženci seminarja sprejeli pomoč pri njihovem sindikalnem delu, so nam povedali v Kranju takole:

»Glede na to, da je bilo na seminarju v bistvu največ govora o metodah dela sindikata in pa njegovih nalogah v današnjih razmerah, smo skušali vedno po uvodnih izjavanjih predavatelja preiti na konkretno razpravo o problemih naših sindikalnih vodstev v delovnih

organizacijah. Menimo, da smo pri tem uspeli. Razprava je bila namreč živahna, konstruktivna in ni spominjala na nergaštvo. Udeleženci seminarja so bili s programom zadovoljni in vsi po vrsti so bili mnenja, da so imeli predavanja kot razprava zelo koristili...«

Pogosto se dogaja, da si občinski sindikalni sveti lepo zastavijo program na svojih seminarjih, da pa potlej le redkokdaj pride do realizacije zamisli. Naj ob tem pomenimo, da so glede tega kranjski sindikati v celoti uspeli. V osmih dneh seminarja, ki je bil na Jezerskem, je odpadla ena sama tema, pa še ta na račun nepredvidene odsotnosti predavatelja.

»Delo je potekalo od jutra do večera, smo slišali na občinskem sindikalnem svetu v Kranju. »Morda smo s tem malce okrnili andragoške principe, vendar smo se želeli ogniti vsakim neljubim pripombam in zato ustvariti na seminarju kar najbolj delovno vzdušje...«

Na vprašanje, kaj pričakujejo od rezultatov osem dnevnega seminarja na Jezerskem, pa odgovarja Stane Božič, predsednik občinskega sindikalnega sveta Kranj, takole:

»Prepričan sem, da pozitivni rezultati ne bodo izostali. Pričakujem premike predvsem na področju pravnega varstva zaposlenih, oddiha in rekreacije, izobraževanja in seveda socialne službe. Jasno pa je, da je v bistvu odvisno bodoče delo predvsem od samih ljudi v izvršnih odborih sindikalnih podružnic. Naj povem, da so imele nekatere večje sindikalne podružnice že takoj po seminarju sestanek s svojimi ljudmi, kjer so jih seznanili z nalogami sindikata...«

Seminarji za novoizvoljena vodstva IO SP pa niso edina oblika izobraževanja, ki jih organizira občinski sindikalni svet v Kranju. Na programu ima namreč redna mesečna posvetovalna o najaktualnejših problemih. Ze v kratkem pa bo občinski sindikalni svet spet organiziral seminar, ki bo namenjen blaginikom in predsednikom nadzornih odborov.

A. ULAGA

Na zadnjem zasedanju Republiške skupščine skupnosti socialnega zavarovanja delavcev so sprejeli valorizacijske količnike za preračunavanje osebnih dohodkov iz prejšnjih let na raven osebnih dohodkov v letu 1966, kar bo služilo za izračun pokojninske osnove.

Po določbi prvega odstavka 32. člena temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju se osebni dohodki, ki se vštejejo v pokojninsko osnovo, preračunajo tako, da ustrezajo ravni osebnih dohodkov iz zadnjega koledarskega leta pred letom, v katerem zavarovaneec uveljavi pokojnino. Valorizacijske količnike za preračun osebnih dohodkov določa po drugem odstavku 32. člena istega zakona skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev v začetku vsakega leta na osnovi podatkov Republiškega zavoda za statistiko o gibanju po-

Pokojninske osnove

vprečnih osebnih dohodkov vseh zaposlenih delavcev v republiki v minulem letu.

Količnike za preračunavanje osebnih dohodkov, ki se vštejejo v pokojninsko osnovo od leta 1961, na raven osebnih dohodkov v letih 1962, 1963, 1964 in 1965 je določila skupščina aprila leta 1966. Zato je bila skupščina v letošnjem letu dolžna sprejeti količnike za preračunavanje osebnih dohodkov iz prejšnjih let na raven osebnih dohodkov v l. 1966.

Zavarovaneec, ki bo do letošnjem letu uveljavljal pokojnino, se bodo povprečja osebnih dohodkov, ki se bodo vštevala v pokojninsko osnovo, obračala takole:

- osebni dohodek, dosežen v letu 1961, s količnikom 308,
- osebni dohodek, dosežen v letu 1962, s količnikom 274
- osebni dohodek, dosežen v letu 1963, s količnikom 230
- osebni dohodek, dosežen v letu 1964, s količnikom 174
- osebni dohodek, dosežen v letu 1965, s količnikom 132

Ceprav je skupščina valorizacijske količnike za osebni dohodek sprejela šele 30. marca, pa se le-ti uporabljajo od 1. januarja letošnjega leta. Tako je prenehal veljati tudi sklep o valorizacijskem količniku za preračunavanje osebnih dohodkov, doseženih v razdobju 1. januarja do 31. julija 1965, na raven splošnega povprečja osebnih dohodkov v razdobju od 1. avgusta do 31. decembra 1965. N. L.

V založbi ČZP DELAVSKA ENOTNOST

v zbirki POGOVORI 1967 je izšla brošura št. 14:

KAJ JE NOVEGA V VSEBINI, ZAKONODAJI IN ORGANIZACIJI NA PODROČJU ZDRAVSTVENE SLUŽBE ZA DELOVNO ORGANIZACIJO

Cena izvodu je 3 N-din.

Knjižico lahko naročite pri upravi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

● ŠKOFJA LOKA

Športne igre

Zadnja večja smučarska prireditve v letošnji sezoni je bila veleslalom v okviru sindikalnega prvenstva občine Škofja Loka na Soriški planini. Za to tekmovanje se je prijavilo 169 tekmovalcev. Ekipno zmago si je zagotovila ekipa Elre iz Škofje Loke in tako prvič osvojila novi prehodni pokal ObSS. Lani je pokal osvojila v trajno last ekipa Iskre iz Zeleznikov, ki je zmagala trikrat zapored. S to prireditvijo so loška podjetja zaključila zimsko sezono,

ki je bila letos zelo živahna. Škofjeloko smučarji so se udeleževali različnih tekmovanj, podjetja so svoje zastopnike pošiljala na tekme s sorodnimi podjetji iz drugih občin. Tako je Jelovica poslala svoje tekmovalce na zimске športne igre gozdarjev in lovcev, na »tekstiliadi« so tekmovali smučarji Seširja in predilnice, delavci GP Tehnik so bili na tekmah gradbincev, Elra in LTH pa sta organizirali svoje prvenstvo. P. P.

PRED 30 LETI

Bil sem delegat

Ob 30-letnici ustanovitve KP Slovenije bo v okviru proslav tudi v Zagorju v nedeljo 16. aprila zborovanje revirskih samoupravljalcev, ki mu bo prisostvovalo 500 izvoljenih predstavnikov delovnih kolektivov iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja.

Albin Vipotnik je bil delegat za savinjsko partijsko področje na ustanovnem kongresu KPS na Čebinah. Ob 30. obletnici tega pomembnega dogodka v kratkem povzemamo njegove spomine.

Bilo je vlažno aprilsko popoldne 17. aprila 1937. leta, ko sem se odpravil na pot. Sam pravzaprav nisem vedel kam. Vedel sem le, da moram priti točno ob določeni uri na določeno mesto pri Katarini nad Trbovljami, kjer me bo čakala oseba z določenim znakom in geslom. Vedel sem tudi, da grem na važen partijski sestanek. Kje do ta sestanek in kaj bomo na njem razpravljali, sem zvedel šele na kraju samem. Sporočilo za ta sestanek sem dobil dva ali tri dni pred odhodom in ko likor se spominjam, mi ga je prinesel tovariš Slavko Šlander. Bil sem v zadregi, kajti 18. aprila bi moral opraviti na eni od rudniških lokomotiv popravila, ki so bila zelo nujna. Zaposlen sem bil namreč v rudniku Zabukovci kot ključavničar. Vzdrževanje strojnih naprav pa je bilo močno edino ob nedeljah, ko so stroji počivali. Kaj sem hotel? Dogovoril sem se s strojnikom lokomotive, ki je bil naš človek in je pozneje postal tudi član Partije, naj stvari uredi tako, da bo remont počakal do prihodnje nedelje.

Na dogovorjenem mestu pri Katarini me je čakal Lojze Hohkraut, ki sem ga dobro poznal z raznih sestankov. On me je tudi sprejel pred leti v Komunistično partijo. Krenila sva po poti proti koči na Platinu, sedaj Partizanski vrh nad Trbovljami, od tam pa čez naselje Cebina. Bilo je že mrzlo, ko sva prišla do cerkve, zraven Barličeve domačije. Tu naju je čakal gospodar Barlič. Počakati sva morala, dokler niso šli domači spat. Medtem so začele prihajati še tudi druge skupine delegatov. Mnogih nisem poznal, nekatere pa prav dobro, med njimi tovariša Franca Leskoška-Luko in Vencija Perka, ki sem se ga dobro spominjal z nekega zborovanja v Kamniku, kjer je pozival udeležence k enotnosti in odločni borbi za pravice delavskega razreda.

Ko se je že dodobra stemnilo, nas je Barlič peljal v hišo. Posedli smo okrog mize in peči. Začel se je ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije. Glavni referat je imel tovariš Edvard Kardelj. Podrobnosti iz njegovega referata se ne spominjam več, osnovne značilnosti pa prav dobro: »Pašizem resno ogroža ne samo narode jugoslavije, ampak vso Evropo.« je rekel tovariš Kardelj. »Slovenija je zaradi svoje geografske lege prva na vrsti, da jo okupirajo fašistični osvobodilci... Nuditi je treba vso pomoč španskemu ljudstvu...«

Barlič je bil vsa noč na straži. Proti jutru nas je začel priganjati, naj pohitimo, mi pa smo imeli še toliko vprašanj. Začelo se je svitati. Na Barličevi kmetiji so začeli vstajati in naenkrat so se pojavila na pragu sobe dekleta. Presenečena so se umaknile nazaj. Barlič jim je rekel, da smo turisti, ki smo se na poti prišli malo pogret.

Dodobra se je zdanilo, ko smo se začeli razhajati posamično in v manjših skupinah. Vračal sem se po isti poti, kot sem prišel. Poln vtisov in načrtov, kajti naloge, ki smo jih dobili na kongresu, je bilo treba uresničiti. Spominjam se, da je kmalu po tem kongresu obiskal našo partijsko organizacijo pokojni Boris Kraigher in nas med drugim zadolžil, da zberemo večje vsote denarja, ki ga je Partija potrebovala zlasti za opremo tehnik.

Med modernimi bloki, sredi Savskega naselja v Ljubljani, baraka, ki nudi streho mnogim družinam

KAM S STANOVALCI BARAK, KI SO OSTALE NA NEKDANJH GRADBIŠČIH?

Pomoč »od zgoraj«?

Na domu našega glavnega urednika, potem pa še v našem uredništvu, se je pred dnevi oglasila skupina stanovalcev barake na Šmartinski cesti 21 v Ljubljani, ki je potožila, da jih ljubljanski GRADIS kot lastnik barake meče na cesto, oziroma jim nudi druge, neustrezne prostore. »Med nami so tudi Gradisovi delavci in družine, ki že petnajst in več let stanujejo v tej baraki, zgrajeni pred 20 leti, ko je začelo nastajati sedanje Savsko naselje,« so poudarili zastopniki stanovalcev.

Kam s stanovalci barak, ki so ostale na nekdanjih gradbiščih? Ne samo na Šmartinski cesti v Ljubljani, pač pa tudi drugod!

Problem ni nov, saj se z njim srečujemo že vsa povojna leta. Zelo poenostavljeno bi vsa najvažnejša dejstva lahko strnili v naslednjem:

Na robu nastajajočih naselij v naših mestih so v zidanih prostorih in v barakah stanovali samski gradbeni delavci, ki so gradili ta naselja.

Zaradi stanovanjske stiske pa so gradbena podjetja dopuščala, da so se v omenjene začasne bivalne prostore naseljevale tudi družine njihovih delavcev. Zaradi tega po zaključku del marsikdaj barak in provizorijev tudi odstranili niso, ker bi sicer morali najti nadomestne prostore za stanovalce. Dogajalo pa se je tudi to, da so se v izpraznjene barake, ki naj bi jih na primer naslednji dan porušili, čez noč naselili »črni« stanovalci. Tako dandanes v preostalih barakah na robu nekdanjih gradbišč stanujejo tako družine gradbenih delavcev kot številne »tuje« družine.

S stališča stanovalcev teh barak je razumljivo, da se upirajo slehernemu poskusu, da bi jih izselili, ne da bi v zameno dobili ustrezno stanovanje. Odkrita rečeno nihče, ne gradbena podjetja in ne pristojne inšpekcije odločne sploh poskušali niso, da bi bivalni prostori na gradbiščih služili zgolj svojemu osnovnemu namenu, potem pa bi jih takoj podrli, da bi se izognili nasilnemu vseljevanju.

Po vsem tem se lahko povrnemo h konkretnemu primeru stanovalcev barake na Šmartinski cesti 21 v Ljubljani. V njej zdaj stanuje 25 družin, oziroma 95 ljudi. Od tega je devet »Gradisovih« družin, medtem ko ostali delajo pri drugih podjetjih, čeprav so pred leti zvečine vsi bili pri Gradisu. Skupna značilnost vseh družin je še ta, da je zaposlen zvečine le po en član vsake družine, kar pomeni, da družinski proračun le redkokdaj presega 100.000 starih dinarjev. Najbolj pogost dohodek posamične družine pa znaša okoli 60 do 80.000 S-din.

Vse te družine bi se zdaj morale izseliti, ker je na podjetje GRADIS končno le pritisnila sanitarna inšpekcija in zaradi sanitarnih razlogov zahtevala, naj barako odstranijo.

Upravnik Gradisovih samskih domov in naselij Anton Švajncar nam je v zvezi s tem povedal, da so njihovim devetim delavcem ponudili nadomestne prostore v drugi baraki, vendar se niso hoteli preseliti.

Sekretar podjetja Gradis Rajko Zupančič je dodal, da ima njihovo podjetje samo na ljubljanskem področju evidentiranih 20 družin, ki živijo v barakah. Ker ti ljudje še niso vložili prošnje za dodelitev stano-

vanja, njihovih problemov tudi niso mogli obravnavati. Zdaj ko v okviru podjetja organizirajo varčevalno službo za stanovanj, se prvi izmed njih že odločajo za namensko varčevanje in tudi prošnje za stanovanje že vlagajo. Tako bodo sčasoma le prišli na vrsto, čeprav GRADIS trenutno potrebuje 360 stanovanj, letno pa lahko reši od 30 do 40 stanovanjskih problemov. Res pa je tudi to, da so mnogi stanovalci barak kar zadovoljni s svojimi sedanji bivalnimi prostori za stanovanje v pravem pomenu besede sploh niso zainteresirani, ker so pač družinski proračuni premajhni, da bi zmogli nove najemnine.

Direktor stanovanjskega podjetja BEŽIGRAD Jože Crnugelj pa je poudaril, da bo bodoči investitor nove ceste skozi ta del Savskega naselja v vsakem primeru zahteval od Gradisa, naj barako odstrani. Takrat se bo nedvomno izkazalo, kakšen je pravni status te barake in kakšno pravno zaščito uživajo stanovalci.

Drugo k drugemu: jasno je samo to, da bodo morali barako na Šmartinski cesti števil. 21 v Ljubljani podreti najkasneje v dveh letih, če se že prej zaradi dotrajanosti ne bo sesedla.

Kaj je oziroma kako bo s stanovalci, tako neprizadeta za dovolj ne razmišlja.

S tem nočemo reči, da zavarjamo nasilno vseljevanje v stanovanjske ali kakršne koli druge prostore. To je nedvomno vredno obsojanja. Vendar je dosti hujše kot to dejstvo, da so podjetja, katerih člani so »črni« stanovalci tako neprizadeta za stanovanjske probleme svojih delavcev. Samo prizadetim stanovalcem tega problema očitno ni mogoče prepustiti. Obsoditi končno velja tudi brezbriznost strokovnih služb in samoupravnih organov vseh tistih delovnih organizacij, katerih člani živijo v barakah in drugih zasilnih prostorih, da zavoljo formalnih vzrokov (»niso vložili prošnje, čeprav njihove primere poznamo«) niti obravnavali niso teh problemov svojih ljudi.

Prav zaradi tega se v celoti strinjamo z besedami stanovalcev barake na Šmartinski cesti števil. 21 v Ljubljani, ko so povedali: »Radi bi samo to, da bi nekdo sklical sestanek zastopnikov vseh podjetij, kjer smo zaposleni. Skupaj bi laže našli rešitev za nas vse. Nekaj bi gotovo vsakdo izmed nas lahko prispeval tudi iz lastnega žepa. Če nekdo ne bo pritisnil na našo podjetja, bomo še kar naprej živeli v barakah... Zato se nismo hoteli preseliti v nadomestne prostore, ker bi s tem rešitev našega problema samo odložili.«

-mG

Pogovori z upravljalci Pogovori z upravljalci

Kravate po 20 S-dinarjev

Pred petimi leti so še bili krojači delavnice Zavoda za posredovanje zaposlitve invalidnih in drugih oseb v Kamniku reveži. Takrat so izdelovali kravate in delovne obleke. Denarja pa ni bilo. Cene, ki jih je narekovala obrtniška proizvodnja, so bile previsoke in zato nekonkurenčne. Odložili so se, da razprodajo zalogo in se oprimejo donosnejšega dela. Skladišče se je hitro praznilo in končno tudi izpraznilo, saj so kravate prodajali tudi po 20 starih dinarjev. Kaj pa sedaj, ko se vpraševali. Na odločitev je čakalo 10 ljudi, od tega polovica invalidov.

Takrat je Rudolf Capuder, krojaški mojster, urezal in sešil prvi usnjeni suknjič. Nekateri so preusmeritvi nasprotovali, češ da nima to nobenega smisla. Rudolf Capuder pa se ni dal kar tako ugnati. Menil je: v Kamniku imamo tovarno usnja, sposobne delavce, zakaj bi ne uspeli? Sešil je še dva usnjena suknjiča, sedel na vlak in se odpravil v Ljubljano. V Nami pri Tromostovju so bili nad vzorci navdušeni. Pogodili so se le še za ceno in Rudolf Capuder se je vrnil v Kamnik s prvo naročilnico. Pri ceni pa ni preveč popuščal, saj je vedel, da usnjena konfekcija za industrijo ni zanimiva,

ker zahteva pač preveč ročnega dela kvalificiranih delavcev. To je bilo pozimi l. 1962, spomladi pa že niso več zmogli sproti narediti toliko, kolikor so imeli naročil.

»Tako smo krojili in šivali usnjene suknjiče vso zimo in pomlad. Poleti pa je povpraševanje padlo. Zato smo poiskali

sposobnega trgovskega potnika, ki pa nam je našel še enega kupca v Sežani. Bližina meje je na prodajo seveda ugodno vplivala, čeprav so v Sežani že poznali usnjeno konfekcijo. Toda kupci, predvsem Italijani, so zahtevali naše suknjiče, ki so jih poznali po priljubljenih krpicah usnja. Kupci so začeli prihajati naravnost k

nam v delavnico. Italijani celo z avtobusi, tudi po trideset hkrati.

»Dejali ste, da vas z usnjem oskrbuje predvsem Tovarna usnja v Kamniku. Ali ste že pomislili na morebitno integracijo?»

»Tudi na to smo že večkrat mislili. Bolj na tesnejše sodelovanje kot na integracijo. Ponovno sedaj, ko nas je reforma postavila v nič kaj ugoden položaj. Mesečno izdelamo po 150 usnjenih suknjičev in plašcev. Letos smo se po več letih ponovno srečali z zastojem pri prodaji. V skladišču nam že leži zaloga v vrednosti nekaj manj kot 4 milijone S-dinarjev, ki pa nam veže obratna sredstva.

Verjetno se bomo morali preusmeriti na izvoz, če se ne bo položaj na domačem trgu kaj kmalu spremenil. Ker pa smo premajhni, seveda ne moremo na tujem tržišču nastopati sami, na kakršnokoli razširitev kapacitet z lastnimi sredstvi pa tudi ne moremo misliti. Tako bomo verjetno pristali na določene oblike še bolj poglobljenega sodelovanja s kamniško tovarno usnja. Prepričan pa sem, da nam bosta tudi na tujem tržišču govorili v prid tako kvaliteta, kot tudi pristopne cene.«

PORTRETI IN SREČANJA

Irena Adamle je zaposlena v upravi skupščine občine Vič-Rudnik. Med drugim skrbi tudi za razvoj gostinstva na svojem območju. Imeti v »svojih rokah« več kot 70 gostišč, pa ni tako preprosta stvar.

Vendar Irena zelo dobro ve, katera je dobra gostilna, oziroma kakšna mora biti, da jo ljudje radi obiskujejo. Po domače povedano: ima »nos« za te stvari, zato tudi tako hitro odkrije tiste šibke točke naših gostišč, ki jih njihovi lastniki tako skrbno prikrivajo.

»Sodim, da botrujejo vsakemu uspehu tri stvari,« pravi Irena Adamle. »Pogoji, interes in pa ljubezen do dela. Prav zato se na občini močno trudimo, da bi imela naša gostišča kar najugodnejše pogoje za svoje poslovanje...«

»In, kaj ste v ta namen storili?»

»No, vsekakor je vnesel novi zakon o zasebnem gostinstvu večjo gotovost na to področje in s tem ugodno vplival na povečanje zasebne gostinske mreže. Z naraščajočim turističnim prometom in pripravljenostjo naše občine, da sofinancira modernizacijo gostiln na svojem območju, pa smo spodbudili prizadevanja in sredstva zasebnikov za nadaljnji razvoj gostišč. Prav na račun povečane iniciative pa pričakujemo, da bodo zasebniki v bodoče sami skrbeli za razširjeno reprodukcijo. Finančni prispevek občine pa se bo ob tem seveda lahko zmanjšal...«

»Kaj pa davčne olajšave na področju gostinstva...?»

»Davčne olajšave gostiščem v privatnem sektorju pri nas niso nova stvar. Sprememba je

dilo občinsko skupščino pri tem, da se je odločila opustiti toliko družbenih gostišč, odgovarja Irena Adamle takole:

»Poslovanje omenjenih gostišč je bilo v družbenem sektorju stalno na meji rentabilnosti, večkrat pa je prihajalo celo do poslovnih izgub. Predvidevali smo namreč, da bo promet v privatnih gostiščih zelo hitro porasel in da v nobenem primeru ne bo več treba skrbeti za saniranje oziroma pokrivanje poslovnih izgub.«

»Pa so se vsa vaša predvidenja ob tem v celoti izpolnila?»

»V glavnem, ne pa v celoti. Vendar podatki kažejo, da se je v povprečju promet povečal, da se je izboljšala postrežba in da je prišlo skoraj povsod do drobnih izboljšav. Zanimivo pa je, da nekatera gostišča trdijo, da se jim je promet zmanjšal. Pri tem naj opozorimo na problematičnost teh podatkov, oziroma dvomljivo verodostojnost. S prehodom iz družbenega v zasebni

»Najraje pijem teran«

sektor so se namreč možnosti za prikrivanje prometa še zelo povečale...«

»Baje še vedno ovira naše gostince neko zakonsko določilo...?»

»Pa še kako! Določen je namreč maksimum, da so lahko zaposleni v zasebnem gostišču največ trije tuji delavci. To določilo izhaja v osnovi iz temeljnega zakona o gostinstski dejavnosti, na katerega sta dala republiška gospodarstva zbornica in republiški sekretariat za gospodarstvo že pred časom pripombo, da bi se naj ta maksimum povečal na pet zaposlenih. Po informacijah pa ni nobenih realnih možnosti, da bi bila ta pripomba kaj kmalu sprejeta.«

Ko sem Ireno za slovo vprašal, kako je kaj s pristojnostjo vin, ki jih točijo v gostiščih na njenem območju, mi je odgovorila, da šteje to vprašanje v pristojnost inšpekcijske službe. »Sicer pa.« je dodala, »sama najraje pijem kraški teran in tega točijo pri Ukmarju na Lavrici. Gotovo je pristen, ko je tako dober.«

»Ko že govoriva o cenah, nam, prosim, povejte, kakšne so in če vam omogočajo primerno življenje?»

»Za ženski usnjen suknjič je potrebno odšteti 28.500 S-dinarjev, za možkega nekaj več, ženski plašč velja 43.000 S-dinarjev, za možki usnjen plašč bi pa morali zraven dodati še tri tisočake.«

Mesečno zaslužimo v povprečju po 70.000 S-dinarjev. Zavod je manjša delovna organizacija in nima pogojev, da bi postala povsem samostojna gospodarska organizacija. Drži, da smo v preteklih letih dobro poslovali, čeprav moramo tu upoštevati vrsto olajšav, ki nam jih je dajala družba. Samo lani smo bili oproščeni plačevanja raznih obveznosti v višini 1 milijona 395.900 S-dinarjev.

Perečih stanovanjskih problemov nimamo, nekaj nas že gradi celo lastne družinske hišice. Kljub temu pa imamo zbranega v skladih okoli 8 milijonov dinarjev, od tega samo 7 milijonov S-dinarjev. Tudi za rekreacijo je dobro poskrbljeno. Lani je vsak delavec kot nadomestilo za K-15 dobil po 15.000 S-dinarjev.

Zal pa so naša osnovna sredstva že močno iztrošena, okoli 60 %, in bomo morali pričeti misliti na modernizacijo.«

MATJAŽ VIZJAK

DELAVCI BI MORALI BOLJ CENITI SVOJE ZDRAVJE

Ceprav se v Železarni Jesenice nesreče v zadnjih desetletjih nenehno zmanjšujejo — leta 1946 je bilo 24,8 % poškodb pri delu, 1961. leta 16,8 %, medtem ko so jih lani znižali na 12 % — imajo med vsemi železarnami v Sloveniji še vedno najvišji odstotek nesreč. Lani se je od povprečno 6869 zaposlenih poškodovalo 891 delavec. Med poškodbami sta bila dva smrtna primera, razen tega pa sta za posledicami poškodbe pri delu kasneje umrli v bolnišnici Jesenice še dva delavca. Obiskali smo direktorja kadrovskega sektorja inž. Alojza Poharja ter vodjo HTV službe tovariša Verovška in ju prosili, da nam povesta, kako je z varstvom pri delu v Železarni Jesenice.

V Železarni Jesenice imajo osrednji pravilnik za varstvo pri delu, v katerem so izoblikovana glavna načela, razen tega imajo še operativna navodila za posamezne obrate. V teh navodilih so posebej opisane dolžnosti za varno delo pri vsaki vrsti dela, ki ga opravljajo v posameznih obratih. V podjetju skrbijo, da so delavci poučeni o varnostnih predpisih in da uporabljajo zaščitna sredstva.

Kljub temu, da zna 90 % delavcev pravila, ki zagotavljajo varno delo, na pamet, se jih največkrat ne držijo. So primeri, ko delavci, kljub temu, da dobro vedo, da na primer transportnega traku ne smejo čistiti, kadar je v obratovanju, tega ne upoštevajo. Takih primerov je še več. In prav ti so eden od pogostnih vzrokov za nesreče pri delu.

Tudi fluktuacija je eden od vzrokov visokega odstotka nesreč. V Železarni se v enem letu izmenja do tisoč delavcev. Statistično pa je ugotovljeno, da se zgodi največ nesreč v prvem letu zaposlenosti. To je tudi razumljivo, kajti človek v začetku še ni vajen dovolj delovnega mesta pa tudi stopnja osebne neprevidnosti je še precejšnja in se kaže najbolj v omalovaževanju predpisov.

Podcenjevanje rekreacije in počitka je tudi eden od bistvenih vzrokov za tolikšno število poškodb. Delavci pridejo na delo večkrat preutrujeni. Namesto da bi se v prostem času odpočili, po navadi delajo doma ali pa pri sosedih. Od približno 7 tisoč zaposlenih delavcev se jih 2 tisoč vozi na delo iz bližnje in daljne okolice. Tudi okoli tisoč samskih delavcev, ki stanujejo v samskih domovih, nismo izkoristili svoj prosti čas. Resda v samskem domu nimajo na primer posebnih prostorov za rekreacijo, vendar pa so na Jesenicah športne dvorane in prostori, kjer bi delavci lahko preživeli svoj prosti čas bolj koristno, kot pa v gostilnah in bifejih.

rom operativnega kadra dosegli kar lepe uspehe. Pri preprečevanju nezgod so predvsem stimulirani delovodje, pa tudi sami delavci. Če se na primer delavec ponesreči po svoji krivdi, mu zmanjšajo nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezenske odsotnosti od 80 do 60 odstotkov. Delavca, ki ne nosi zaščitnih sredstev, pošljejo z dela domov, delovnega dne pa mu ne plačajo. V tovarni imajo naprave za preizkus vinjenosti in tako dalje.

INŠTRUKTAŽA NA DELOVNEM MESTU

Največ uspehov si v Železarni obetajo z najnovejšimi

ukrepi, s katerimi računajo, da bodo občutno zmanjšali nesreče pri delu. Čeprav so že doslej imeli posebne seminarje za novince, kjer so jih razen o samoupravnih pravicah in dolžnostih poučili tudi o varnostnih predpisih, pa so začeli v toplotnici uvajati posebno novost. Vsakega novince uvaja na delovnem mestu inštruktor. To uvajanje traja do 3 mesece. Inštruktor stalno dela v bližini novincev in za to dodatno skrb prejme do 15 tisoč starih dinarjev na mesec. Po končani dobi uvajanja opravi novince še strokovni izpit v centru za izobraževanje, ki ga ima Železarna. Pri končni oceni pa je važno mnenje inštruktorjev tudi o tem, kako je delal novinec na delovnem mestu v času, ko se je uvajal.

Železarna daje znatna sredstva za zaščito in varnost pri delu. Okoli 600 milijonov starih dinarjev veljajo letno tovarno samo osebna zaščitna sredstva. V tovarni imajo pet varnostnih tehnikov, posebnega inženirja za varnost ter dva zdravnik za preventivo. Še so obrati, kjer kljub zaščitnim sredstvom, varnostnim predpisom ter delni rekonstrukciji naprav ni mogoče odstraniti nevarnega vpliva na delavce in s tem poklicnega obolenja, kot na primer silikoze. So pa tudi obrati, kjer so poklicne bolezni in nevarnosti skoraj povsem odpravili. Eden takih obratov je martinarna, kjer so po rekonstrukciji mnogo ugodnejši pogoji dela, kot so bili prej. V Železarni namenjajo tudi podreti dosedanje pržne peči ter zgraditi nove naprave za praženje rud. Naprave že delajo na Poljskem, tovarno bodo veljale 5 milijard starih dinarjev, vendar bodo z njimi odpravili zapraševanje ozračja, ki je tako značilno za Jesenice.

Z vsemi temi modernizacijami in rekonstrukcijami si v Železarni obetajo, da bodo znatno znižali odstotek nesreč in poklicnih obolenj, seveda, če bodo tudi delavci bolj spoštovali varnostne predpise in bolj cenili svoje zdravje. S.

V jeseniški železarni — grodelj teče v ponovco

TGA KIDRIČEVO:

ZA VARNO DELO: 8 MILIJONOV S-DINARJEV

Vsi sveti proizvajalcev delovnih enot in pa delavski svet podjetja tovarne gline in aluminija »Boris Kidrič« v Kidričevem so na svojih nedavnih sejah temeljito obravnavali poročila službe varnosti pri delu za minulo leto. Brez dvoma je najbolj razveseljujoče dejstvo, da je podjetje imelo v lanskem letu 52 nesreč manj kot leta 1965.

V podjetju so razširili dejavnost službe varstva pri delu. Oddelek vodi diplomirani inženir,

razen tega imajo še tri varnostne tehnike in statističarja. Podjetje ima centralno komisijo za varstvo pri delu ter obratne komisije, po en član te komisije pa je istočasno član centralne komisije.

Iz statističnih podatkov je razvidno, da je podjetje TGA porabilo v letu 1966 za osebna zaščitna sredstva kar 650.391,08 N-din. Iz tabelarnega dela pregleda nesreč pri delu je razvidno, da je podjetje imelo znatno manj poškodb v letu 1966 kot v letu 1965. Vendar pa bi jih lahko še znižali, če bi se vsi delavci držali pravilnika o uporabi osebnih zaščitnih sredstev.

Vodilni kader v podjetju vztraja pri varstveni vzgoji delavcev. Tako je v lanskem letu opravilo 192 delavcev tečaj v tovarniškem izobraževalnem centru za stroke, ki so potrebne v naši gospodarski organizaciji. Obvezen predmet tečajev je tudi varnost pri delu, predvsem pa je bil poudarek pri tehničnih predmetih na varnost pri delu. Podjetje je tudi organiziralo predavanja v sodelovanju z Delavsko univerzo iz Ljubljane za vse delavce s srednjo in visoko izobrazbo z namenom, da preveri njihovo znanje iz varne varstva pri delu. Do sedaj je bilo napisanih in izdanih precejšnje število raznih delovna mesta, kjer obstaja povečana nevarnost za zdravje zaposlenih, vsi člani kolektiva pa dobivajo vse predpise iz varstva pri delu v posebnih ličnih brošuricah žepnega formata. V zadnjem času so preuredili nekaj delovnih mest, da bi se tako izognili večjemu vplivu nezgod in raznih drugih obolenj.

Problemi varstva pri delu se v tem kolektivu rešujejo kompleksno, za kar je nedvomno največji dokaz znižanje poškodb pri delu v primerjavi s prejšnjimi leti povprečno kar za 35 odstotkov. Vse pomanjkljivosti, ki bi eventualno ogrožale varnost in zdravstveno stanje zaposlenih, podjetje odpravlja sproti na osnovi internega pravilnika in drugih veljavnih predpisov. V lanskem letu je bilo v vseh obratih, kjer je najbolj nevarno delati — testiranje vseh zaposlenih o varstvu pri delu, ki je pokazalo zelo dobre rezultate, kar brez dvoma pomeni, da se v tem kolektivu prav vsi zelo dobro zavedajo svoje odgovornosti. Organi samoupravljanja, vodilni delavci in vsi ostali člani delovne skupnosti budno spremljajo dogodek na področju varstva pri delu, zavedajo se, da je uspeh na tem področju del proizvodnih uspehov. Tudi letos bodo namenili precejšnja sredstva za varnost

pri delu, okrog 800.000 N-din. Čeprav je ta izdelek na pogled izredno velik, pa se nasproti vsemu, kar smo do sedaj dosegli na področju varstva pri delu, popolnoma izplača. S tem pa pričakujemo tudi v letošnjem letu še boljše uspehe, ki bodo povsem potrdili našo odgovornost do te službe.

M. F.

PREMALO ŽIVLJENJSKEGA PROSTORA

Eden poglavitnih razlogov mnogih poškodb in nesreč pri delu je zastarela tehnologija. Jesenice so najstarejša železarna v Jugoslaviji. Sto let stari obrati nudijo premalo življenjskega prostora, preozki prostori otežujejo smotrno razporeditev dela. Nevarnost povečuje še rekonstrukcija obratov, ki jo izvajajo ob njihovem neprekinjenem obratovanju.

Kljub težavnemu položaju glede varnosti pri delu pa so v Železarni s povečanim nadzo-

NERAZUMLJIV ODNOS NEKATERIH OSREDNJIH INŠTITUCIJ IN ZDRUŽENJ V LJUBLJANI DO PRIZADEVANJ KOPRSKE DELAVSKE UNIVEZE IN MEDOBCINSKEGA INŠPEKTORATA ZA DELO

VELIKA PRIZADEVNOST

Podatki o nesrečah pri delu vedno znova opozarjajo, da za varstvo pri delu marsikje niso naredili dovolj in da bodo morali temu posvetiti v prihodnje večjo skrb. Da pri tem ne gre za malenkosti, samo nekaj podatkov o poškodbah pri delu, ki jih je za preteklo leto zbrala INŠPEKCIJA ZA DELO PRI MEDOBCINSKEM INŠPEKTORATU V KOPRU. Na območju, kjer dela omenjena inšpekcija, to je v koprski, piranski, izolski, sežanski, postojnski in ilirskobistriški občini, je bilo lani nekaj nad 3600 poškodb pri delu, kar je sicer za 280 primerov

O prizadevanjih delovnih organizacij, da bi varstvo pri delu izboljšale, priča tudi odmev, na katerega je naletela akcija izobraževanja na področju varstva pri delu, ki sta jo pripravili delavska univerza in medobčinski inšpektorat v Kopru. Seminarje je doslej obiskovalo že blizu 500 delavcev, 11 seminarjev je bilo v Kopru, dva pa v Ilirski Bistrici. Med dosedanjimi udeleženci je bilo tudi 45 inženirjev in 70 tehnikov. Ocene seminarja so s strani udeležencev in drugih pozitivne, k čemur so pripomogli dobro pripravljene programi, kvalitetni predavatelji in dobra organizacija seminarjev.

Povezano s seminarji naj omenimo še tole: Delavska univerza v Kopru je sama in s pomočjo inšpekcije dela poskušala navezati stike z nekaterimi zavodi in združenji v Ljubljani, ker je računala na njihovo pomoč pri predavanjih. Naletela pa je ali na nezainteresiranost ali pa na visoke cene, tako da je morala od načrtov odstopiti. V pogovori v podjetjih so predstavniki te koprské izobraževalne ustanove kasneje izvedeli, da so iz nekaterih zavodov in združenj v podjetja dobili opozorila, da delavske univerze nimajo pooblaštil za izobraževanje o varstvu pri delu in da se njihova potrdila ne bodo priznala. Direktorica delavske univerze Marija Vogričeva nam je v zvezi s tem po-

vedala, da so pred časom poslali Zavodu za zdravstveno in tehnično varstvo v Ljubljani pi-

manj kot leta 1965. Največ je bilo poškodb v koprski občini in sicer 1440. Na drugem mestu je s 550 primeri izolska občina na tretjem pa sežanska s 533 primeri. Še več kot podatek o številu poškodb pove to, da je bilo lani na njihov račun izgubljenih 57.800 DELOVNIH DNI, kar je sicer za okrog pet tisoč manj kot leta 1965, pa še vedno veliko. In še to: iz podatkov inšpektorata je razvidno, da se večja števila poškodb, do katerih prihaja na poti na delo in domov, zmanjšanje pa gre na račun poškodb pri delu samem.

smo, v katerem so poudarili, da bodo izobraževanje opravljali toliko časa, dokler bodo delov-

ne organizacije zainteresirane pošiljati svoje člane na seminarje. S. K.

VARSTVO PRI DELU V LITIJSKIH DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Brez varnostnih tehnikov

V Litiji ugotavljajo, da se je v zadnjem času sicer izboljšalo stanje glede varstva pri delu, vendar predvsem v tistih delovnih organizacijah, kjer tudi sicer sistematično skrbijo za izboljšanje delovnih razmer zaposlenih in kjer so organizirali ustrezne službe z varnostnimi tehnikami, kot je to primer v Predilnici Litija. Lesni industriji Litija in v Industriji usnja Šmartno. Poraja pa se potreba po čimprejšnji namestitvi varnostnega tehnika tudi v Industriji apna Kresnice, v preostalih delovnih organizacijah pa bi bilo potrebno imenovati posebne komisije za varstvo pri delu.

Razumljivo je, da ima inšpekcija dela veliko dela, saj mora opravljati nadzorstvo nad 130 delovnimi in drugimi organizacijami. Lani je inšpektor pregledal le 17 delovnih organizacij, pri čemer pa je bilo ugotovljeno več higiensko tehničnih pomanjkljivosti oziroma kršitev varnostnih predpisov. Potrebni pa je bilo — med

drugim — tudi 12 posredovanj delovnega inšpektorja zaradi nepravilnosti pri odločanju o delovnih razmerjih.

Ukrepa o prepovedi obratovanja litijske inšpekcije dela v prejšnjem letu ni izrekla, pa čeprav je bilo npr. stanje v Industriji apna Kresnice zaradi previsne stene in nezavarovane kamnoloma kritično. Sku-

paj s samoupravnimi organi so podvezli ukrepe za odpravo nevarnosti. Težave pa so bile tudi zaradi slabega prezračevanja prostorov, tudi v Industriji apna Kresnice, zlasti pri pečen zažganje apna, drugod niso imeli urejene razsvetljave, stroji in naprave še vedno niso bili primerno zavarovani, slabo so urejene elektroinstalacije. V prejemajni meri je poskrbljeno tudi za požarno varnost, kar zlasti velja za nekatere obrate kmetijskih zadrug ter za Splošno mizarstvo delavnic Gabrovka.

Kako pa je z uporabo osebnih zaščitnih sredstev? Inšpekcija dela je v litijskih delovnih organizacijah ugotavljala, da prejemajo zaposleni osebna zaščitna sredstva vendar jih velikokrat ne uporabljajo. Delavci neradi nosijo predvsem zaščitne čelade očala, respiratorje, nevarne rute itd., ker menijo, da jih ovirajo pri delu.

— vs —

ODRASLI V OSNOVNI IN SREDNJI ŠOLI

Gre res le za lenuhe in špekulante?

V naši javnosti, pa tudi med prosvetnimi delavci in v drugih krogih pogosto slišimo nezaupljiva, pa tudi odklonilna mnenja o smiselnosti in vrednosti šolanja zaposlenih. Za marsikoga so odrasli, ki so se odločili, da končajo osnovno ali kako srednjo šolo, problematični »špekulanti«, ki niso izkoristili možnosti za redni študij, ki jim ga je družba nudila v mladosti in želijo priti po lažji poti do izobrazbe.

Da bi odkrili dejansko stanje, se je Zveza delavskih univerz Slovenije lotila širše analize strukture slušateljev v oddelkih za odrasle osnovne šole in šol II. stopnje, vzrokov, zakaj niso doštudirali v redni šoli in motivov, zaradi katerih so se odločili za študij. Čeprav raziskava še ni končana, lahko že ugotovimo obris dejanskega stanja in glavne tendence.

KDO ŠTUDIRA V OSNOVNOŠOLSKIH ODDELKIH?

Število slušateljev v osnovnošolskih oddelkih za odrasle predstavlja že nekaj let komaj en odstotek zaposlenih, ki nimajo dokončane osnovne šole. Če pomislimo na to, da je v večini vzhodnih in zahodnih delov struktura zaposlenih glede osnovnošolske izobrazbe neprimerno boljša kot pri nas, vzbujajo naše stanje upravičeno zaskrbljenost. S sedanjim tempom zlepa ne bomo spremenili tega stanja, saj prihaja vsako leto v proizvodnjo tudi tistih 40 odstotkov mladih generacij, ki v 8 letih ne dokončajo uspešno osnovne šole. Pri zaposlenih interes za osnovno šolo ne raste, ampak pada. Zadnja leta se je bistveno spremenil starostni sestav slušateljev osnovnošolskih oddelkov za odrasle. Vedno več je oddelkov, v katerih je več kot polovica mladih izpod 18. leta. To so pubertetniki, ki so prvo etapo svojega življenja končali z neuspehom, ki niso dokončali redne osnovne šole, ker so omagali pri posameznih predmetih in ob tem izgubili veselje in voljo do učenja. Ker zadene ta usoda skoro 40 odstotkov mlade generacije, bi težko govorili o čisto subjektivni krivdi za neuspeh. Predavatelji trdijo — in to raziskave potrjujejo — da je odnos do učenja pri tej mladini mnogo slabši, kot pri zrelejših slušateljih. Mnogi še niso zaposleni in so se odločili za študij, da bi se lahko zaposlili. Mnoge delovne organizacije so postavile za pogoj pri sprejemu dokončano osnovno šolo, vendar podobnih zahtev ne postavljajo tistim, ki so že zaposleni. Komaj 10 do 20 odstotkov slušateljev navaja, da so se vpisali v osnovno šolo na zahtevo delovne organizacije. Redke so delovne organizacije, ki spodbujajo in stimulirajo k študiju na osnovni šoli (nekateri bolnice, ZTP, gradbena podjetja in drugi), redka so tudi podjetja ali ustanove, ki prispevajo kaj več k stroškom študija. Za tovrstno šolanje največkrat ni niti perspektivne stimulacije, saj po sedanjih merilih to nima nikakega vpliva na osebni dohodek. Seveda ne moremo pričakovati, da bo tisti,

ki nima niti temeljne izobrazbe, sam v sebi začutil željo po izobrazbi in našel dovolj volje, da bo za leto ali dve posvetil ves prosti čas šoli in učenju.

ŠOLANJE OB DELU — ZA MNOGE EDINA POT DO STROKOVNE IZOBRAZBE

Pri starejših slušateljih osnovne šole ugotavljamo, da večina ni redno doštudirala iz povsem objektivnih vzrokov (v kraju ni bilo popolne šole, vojne in po vojne razmere itd.). To postaja pravilo pri slušateljih srednjih šol: ekonomske razmere v dru-

žini so jih prisilile, da si po osnovni šoli čimprej poiščejo kruh, šola, na katero so se želeli vpisati, je bila preveč oddaljena. V srednješolskih oddelkih je namreč večina slušateljev stara od 20 do 35 let. Podatki nekaterih oddelkov kažejo, da je sestav po sposobnosti bistveno drugačen kot v osnovnošolskih oddelkih, saj je ponekod med slušatelji celo polovica takih, ki so prejšnjo šolo (osnovno ali poklicno) končali s prav dobrim ali celo odličnim uspehom. Večina se je odločila za šolanje, ker jim je izobrazba potrebna že za sedanje delovno mesto, ali pa da bi v svoji stroki lahko napredovali. Malo je takih, ki se želijo prekvalificirati preko šolanja, ker so nezadovoljni s sedanjim poklicem ali pa imajo zato zdravstvene razloge.

V nekaterih oddelkih plačujejo delovne organizacije šolnino za večino slušateljev, v drugih oddelkih je to ravno obratno. Zavisijo od vrste šole (slušatelji tehniških šol so na boljšem kot slušatelji ekonomske šole), v precejšnji meri zavisijo tudi od izobraževalne politike delovne organizacije, včasih pa tudi od položaja in vpliva, ki ga ima kdo v delovni organizaciji.

Če upoštevamo, da je v na-

šem gospodarstvu na delovnih mestih, ki zahtevajo srednješolsko izobrazbo, 61,4 odstotka takih, ki te izobrazbe nimajo, vidimo, da se le majhen odstotek izmed njih odloča za dolgo, naporno pot študija ob delu, ki pomeni — odreči se za 4 do 5 let vsemu prostemu času. To so najbolj sposobni, delavni in vztrajni kadri. Zahtevnost študija je danes domala ali povsem izenačena z zahtevnostjo v redni šoli. Lahko torej govorimo o enakovrednosti obeh poti do izobrazbe: prednosti, ki jih ima redno šolanje (vse sile so posvečene le učenju) nadomeščata pri tem izrednem šolanju dolgaletna praksa in zrelejši odnos do znanja in do življenja. Prav zato to drugo pot do izobrazbe sprejema danes vsaka razvita država kot nujno sestavino izobraževalnega sistema.

Taka je resnica o tistih, ki se šolajo ob delu v osnovni in srednji šoli. Izkušnje nekaterih podjetij kažejo, da je bil odpor proti mladim izšolanim kadrom, vse dokler niso nudili tudi že zaposlenim možnost, da ob delu doštudirajo. Pozneje je ta odpor prenehal: dejanska sposobnost in usposobljenost je postala glavno merilo, ki je odprlo pot selekciji že zaposlenih in novim študiranim kadrom.

JOŽE VALENTINCIČ

ZBOR ČLANOV SINDIKATA VSEH ŠOL PTUJSKE KOMUNE

Nemir v ptujski kino dvorani

Na željo članstva je odbor za šolstvo pri občinskem odboru sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ptuj sklical za minuli torker zbor članov sindikata vseh šol ptujske komunice. Po strokovnem predavanju o programiranem učenju in pouku naj bi namreč razpravljali o predlogu zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji in izoblikovali svoja stališča ter jih s tega zbora posredovali med drugim tudi vsem poslancem s svojega območja, republikim sindikalnim vodstvom, republikim skupščinskim organom in Izvršnemu svetu SRS. Mimo drugih so povabili tudi predstavnika Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, ki naj bi jim tolmačil zakonski predlog in odgovarjal na vprašanja. Povabili pa so tudi predstavnika RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti, ki naj bi obrazložil, kakšna so stališča tega odbora in Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo v zvezi z omenjenim zakonskim predlogom.

Po zanimivem strokovnem predavanju je razpravo o zakonu začela poslanka prosvetno-kulturnega zbora skupščine SRS tov, VIDA ROJC, ki je najprej obrazložila izhodišča zakonskega predloga. Zatem je med drugim povedala, da v ptujski komuni prevladuje mnenje, naj bi imeli v Sloveniji le eno izobraževalno skupnost, ker le tako bi lahko popravljali velike krivice. Ptuj je bil doslej glede denarnega deleža na učenca na 57. mestu v Sloveniji. Situacija se zaostreuje v Ptuj, ker ne prejema dopolnilnih sredstev republike v občinski proračun. Ptuj daje na učenca 751 N-din, torej za 963 N-din manj, kot je npr. lahko dajala doslej ljubljanska občina Center. Razlike v tem pogledu so nerazumne. Poslanka je povedala, da je v delovnih orga-

nizacijah odpor zoper ponovno zbiranje prostovoljnih sredstev za šolstvo — le-teh pa bi morali zbrati na osnovi sedanjih predvidevanj 810.000 N-din.

To, kar smo slišali na ptujskem zboru kasneje v razpravi, je bilo precej podobno po ostrih besedah in odmevu v dvorani nekaterim podobnim posvetovanjem šolnikov v drugih nerazvitih slovenskih občinah. Vsa resnično žgoča šolska problematika ptujske komunice, prikazana na tem zboru, delno opravičuje nemirno razpoloženje v dvorani, ki je naraščalo ob formuliranju zahtev ptujskih šolnikov. In kakor je treba razumeti nerazpoloženje ptujskih šolnikov zaradi šibkega položaja njihovega šolstva, tako je pravzaprav težje razumeti, da v dvorani nismo slišali nikakršnega kritičnega mnenja k nekaterim predlogom, ki so bili tudi precej nestvarni, npr. da bi morali zaradi enakopravnosti določiti ne minimalne temveč maksimalne norme, preko katerih naj bi dosegli izenačitev pogojev šolanja in vrednotenja šolskega dela v republiki.

Ob koncu zbora so sprejeli resolucijo, v kateri so misli tistih govornikov, ki so terjali enakopravnost za vsakega učenca v Sloveniji glede na enotnost učnih programov, enakopravno vrednotenje učiteljevega dela ne glede na občinske meje, finančno in duhovno podporo razvitejših nerazvitim področjem. Govorili so namreč zelo ostro o zapostavljanju Haloz, Slovenskih gor in Ptuskega polja, protestirali so zoper neenakopravno vrednotenje šolskega dela glede na druge dejavnosti, terjali obvezna družbena sredstva za glasbeno šolstvo itd. Skratka, v razpravi kot v resoluciji so terjali porazdelitev sredstev po enotnih kriterijih in eno samo izobraževalno skupnost, ker po njihovi sodbi republiška izobraževalna skupnost, kakršna je predvidena v zakonu, ne bi mogla popravljati vseh dosedanjih krivic. Dvorana je ploskala.

Ko je predstavnik Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo tov. Kos opozoril, da je Izvršni svet že sprejel vrsto amandmajev, katerih vsebina izhaja iz vseh bistvenih pripomb javne in skupščinske razprave, in da so ta dan že objavljeni v časopisih, je le malo koga v dvorani zanimalo, kaj je vsebina teh amandmajev. Podobno so z medklici in nemirom prekinjali tudi predsednika RO sindikata

delavcev družbenih dejavnosti tov. Jenka, ki jih je želel seznaniti s stališči sindikata, pa čeprav so le-ta bila v celoti objavljena že pred štirinajstimi dnevi v Delavski enotnosti in bi jih članstvo pravzaprav že moralo poznati. Nemir v dvorani je onemogočal, da bi slišali tisto, s čimer se bi prav gotovo mnogi strinjali, pa moroda tudi ono, kar bi odklonili. Vez med govornim odrom in dvorano je bila prekinjena.

Morda bi občinsko sindikalno vodstvo moralo oceniti politično učinkovitost tega zbora. 11. april je bil gotovo zelo kassen datum za učinkovito formuliranje konkretnih amandmajev ptujskih šolnikov. Zakaj so bila jasna in javna stališča RS ZSJ za Slovenijo in RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti članstvu neznana? Zakaj je razprava temeljila le na prvotnem besedilu zakonskega predloga in kvantifikacije, ko je medtem bilo k temu besedilu predlaganih v javni razpravi in v skupščini (v odborih) ter sprejetih s strani Izvršnega sveta že vrsta izredno pomembnih amandmajev, ki zakon oziroma sporna določila zakona bistveno spreminjajo (tudi to smo objavili v prejšnji številki DE)? Ali je sindikalno vodstvo sproti dovolj učinkovito razčiščevalo s članstvom stališča javne razprave, da bi podprli tista, ki so tudi zanje boljša, pa vendarle realna in skladna z družbeno-ekonomskim in samoupravnim

Ta teden v skupščini SRS

Zakaj je republiški IS v lanskem decembru umaknil zakonski predlog o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji? ● Stalni odbor Prosvetno-kulturnega zbora je zadovoljen, ker je republiški IS upošteval (skoraj) vse pripombe in predloge

Slovenija je pravzaprav edina, ki še ni sprejela zakonskega predloga o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji, zato ni čudno, če slišimo v zadnjem času marsikje očitke na račun takega zamudništva. Med najbolj glasnimi je odbor Prosvetno-kulturnega zbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, ki je na zadnji seji — bila je prejšnji petek — spet ugotovil, da bi mogli sprejeti ta zakonski predlog že v lanskem decembru, ko ga republiški IS ne bi bil umaknil. Ustrezne pojasnila, zakaj je to storil, ni niti v poročilu o lanskoletnem delu republiškega IS — so poudarili člani tega odbora in opozorili, da umaknitev oziroma odložitev tega predloga ni bila utemeljena, če je bil vzrok denar, ki ga ni bilo dovolj tedaj in ga tudi ni danes.

Stalni odbor Prosvetno-kulturnega zbora je na tej seji obravnaval nekatere poslednje konkretne predloge oziroma pripombe k zakonskemu predlogu o izobraževalnih skupnostih — poslali so jih iz Celja, Domžal ter Tolmina — ki pravzaprav niso nove, saj smo jih v zadnjih razpravah slišali (v takšni ali drugačni obliki) že večkrat.

Republiški sekretar za prosveto in kulturo Tomo Martelanc je informiral poslance, da je republiški IS na petkovi seji upošteval večino pripomb in predlogov, izoblikovanih v zadnjih razpravah, in dal tudi sam vrsto amandmajev. Poslanci so bili zadovoljni, saj so tako končno primerno urejena mnoga vprašanja, zaradi katerih je bilo največ besed.

Kljub amandmajem, ki so zakonski predlog v marsičem izboljšali, pa ostaja za zdaj še vedno nerešeno vprašanje zbiranja denarja iz gospodarstva (gre namreč za dodaten 1 % od bruto osebnih dohodkov v delovnih organizacijah). Obveljal naj bi predlog, da naj bi zakon zapisal, da velja do konca letošnjega leta skupščinska resolucija o zbiranju najmanj enega odstotka osebnih dohodkov za potrebe strokovnega šolstva. To naj bi bila nekakšna prehodna rešitev, sicer pa bo republiški IS v kratkem imenoval posebno komisijo, ki bo izoblikovala predlog za spremembo zveznih predpisov v tem smislu, da naj bi delovne organizacije v naši republiki obvezno dajale ta odstotek, če bi reklo »da« najmanj 50 odstotkov delovnih organizacij.

Med redkimi amandmaji, ki jih je republiški IS zavrnil, je — po izjavi T. Martelanca — amandma v zvezi s financiranjem glasbenih šol (scudležba zanje naj bi bila med prvimi obveznostmi temeljnih izobraževalnih skupnosti).

Po informaciji, ki jo je podal T. Martelanc, odbor nato ni podrobneje obravnaval številnih amandmajev, ki so bili sprejeti, in onih, ki še »vise v zraku«, temveč je ugotovil, da sprejeti predlogi in pripombe, o katerih se je izrekel republiški IS, zrcalijo duha zadnjih razprav v matičnih skupščinskih odborih, družbeno-političnih skupnostih in drugje. Zdaj je predvideno, da bodo pristojni odbori v republiški skupščini — med njimi seveda tudi stalni odbor Prosvetno-kulturnega zbora — rekli ta teden zadnji »da« o tem zakonskem predlogu, ki bo potlej končno prišel na zboro.

M. K.

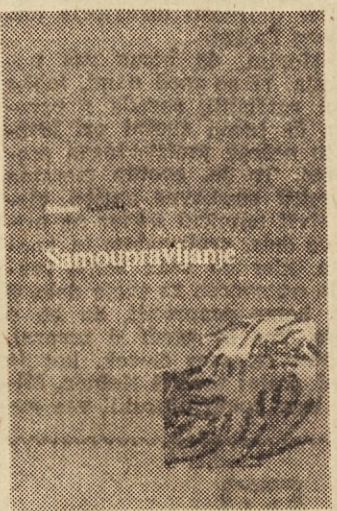
Spremembe v rimskokatoliški cerkvi

● Časopisno založniško podjetje »Delavska enotnost« obvešča naročnike, ki že imajo I., II. in III. knjigo tovariša Staneta Kavčiča »SAMOUPRAVLJANJE«, da bo 25. aprila izšel IV. del te knjige.

● Knjiga obsega več kot 200 strani, na katerih avtor obravnava aktualna družbeno-politična vprašanja. Manj kot polovica knjige je ponatis pomembnih prispevkov, člankov, razgovorov, ki so bili objavljeni v dnevnem časopisu, revijah in radiu ter so v tej knjigi kronološko urejeni. Večji del knjige pa je namenjen izvirnemu in še ne publiciranemu gradivu, med katerim je zlasti pomembna in tudi najboljše-njša študija o spremembah v rimskokatoliški cerkvi.

● IV. del knjige Staneta Kavčiča »Samoupravljanje« bomo naročnikom poslali takoj po izidu. Cena izvodu je 29 N-din, v predplačilu pa 25 N-din.

● Hkrati obveščamo vse zainteresirane, da je na zalogi še nekaj izvodov III. dela knjige »Samoupravljanje« in da lahko III. in IV. del naročijo pri časopisno založniškem podjetju »Delavska enotnost«, Ljubljana, Dalmatinova 4, cena za obe knjigi pa je 45 N-din. Knjige bodo naprodaj tudi v vseh knjigar-nah.

Pevska vaja v vrtcu

Z NOTRANJIMI
RAZPRTIJAMI
NAJ KOLEKTIV
NOVOTEKSA
SAM
OBRAČUNA

Delovna skupnost ni le prazna beseda

Mladi strokovnjaki in tudi večina sicer maloštevilnih komunistov v Novoteksu si je zamenjale postaviti na trdne noge strokovne službe, uvesti boljšo organizacijo dela... A kljub številnim pritiskom mladi strokovnjaki in komunisti niso vrgli puške v koruzo. Trudijo se še naprej, da bi kar najhitreje odpravili nesoglasja tako med vodilnimi uslužbenci kot med zaposlenimi pri strojih. Samo kolektiv in njegove subjektivne sile, organizacija Zveze komunistov, sindikat in samoupravni organi lahko z združenimi močmi odpravijo razprtije, ki se tičejo samo kolektiva.

»Poglejte, kako daleč smo, da se v tovarni zjutraj, ko pridemo na delo, še pozdravljamo ne več, kaj še, da bi si pogledali v oči.« pripoveduje precej skrušeno, kot po izgubljeni bitki **Danilo Kovačič**, vodja centra za izobraževanja kadrov v tovarni.

»Tudi za menoj delavke živijo, ko grem po dvorišču in se mi posmehujejo.« pristavlja inž. **Branka Jedlovecnikova**. »Ne prihajam več z veseljem na delo, meni ena od delavk, »ko pa me še do včeraj moja najboljša sodelavka za strojem sploh ne pogleda več...«

In še in še so podobno pripovedovale tkalke, predice, delavci, mojstri, tehniki, inženirji in drugi iz novomeške tekstilne tovarne Novoteks.

Megla se je spustila na blizu 1000-članski kolektiv.

Nasprotja med se včerajšnjimi prijatelji za stroji, za pisalnimi mizami, za risalnimi deskami so vsak dan večja...

KDO JE POVZROČIL NASPROTJA?

So mar nasprotja med člani kolektiva, tako med tistimi pri strojih kot med tistimi v pisarnah, povzročili bivši direktor **Jože Logar** in njegovi najbližji sodelavci, maloštevilni strokovnjaki, ki so se borili za red, za disciplino, za boljšo organizacijo dela, za uvrstitve strokovnih služb, za uvajanje boljših tehnoloških postopkov in se hoteli tako približati sodobni proizvodnji sorodnih tekstilnih tovarn razvitih zahodnoevropskih dežel. In ne nazadnje zato, ker so hoteli izpolniti vse tiste pogoje dobrega gospodarjenja, ki jih terjata gospodarska reforma od slehernega našega kolektiva in ne samo od Novoteksa.

Je mar razprtije med zaposlenimi povzročilo tudi to, da je direktor **Jože Logar** na seji DS sveta jasno povedal, da je proti imenovanju **Franja Kelnerja**, dosedanjega tehničnega vodje, za vodjo komercialnega sektorja. A kljub temu nasprotovanju je delavski svet vseeno izvolil **Franja Kelnerja** za vodjo komercialnega sektorja.

Tudi dejstva, ki jih je navedel bivši direktor **Jože Logar** in zaradi katerih je bil proti ime-

novanju **Franja Kelnerja** za vodjo komercialnega sektorja, niso pomagala.

Zato omenimo samo nekatere izmed njih.

Prav po **Kelnerjevi** »zaslugi« so namreč poslali na Dansko tkanine v mešanici diolen-volna, namesto v mešanici terilen-volna, kot je bilo sklenjeno v pogodbi z danskim partnerjem. Potem: **Franjo Kelner** med drugim tudi ni oddal pravočasno delovnega naloga za tkanine, ki bi jih morali v Novoteksu lani izdelati za zagrebško tovarno Kamensko. In spet: po **Kelnerjevi** zaslugi so v Novoteksu zavrnili ponudbo beograjskega Centrotekstila, da bi propagiral prodajo njihovih izdelkov na tujem tržišču, in to prav v času, ko je izvoz za Novoteks več kot nujen, če si hoče preskrbeti dovolj surovin iz uvoza.

Takšne in še mnoge druge **Kelnerjeve** napake, ki jih niti vseh ne omenjamo, je ugotovila in potrdila tudi občinska komisija za družbeni nadzor.

DEJSTVA, KI JIH NIHČE NE MORE ZANIKATI

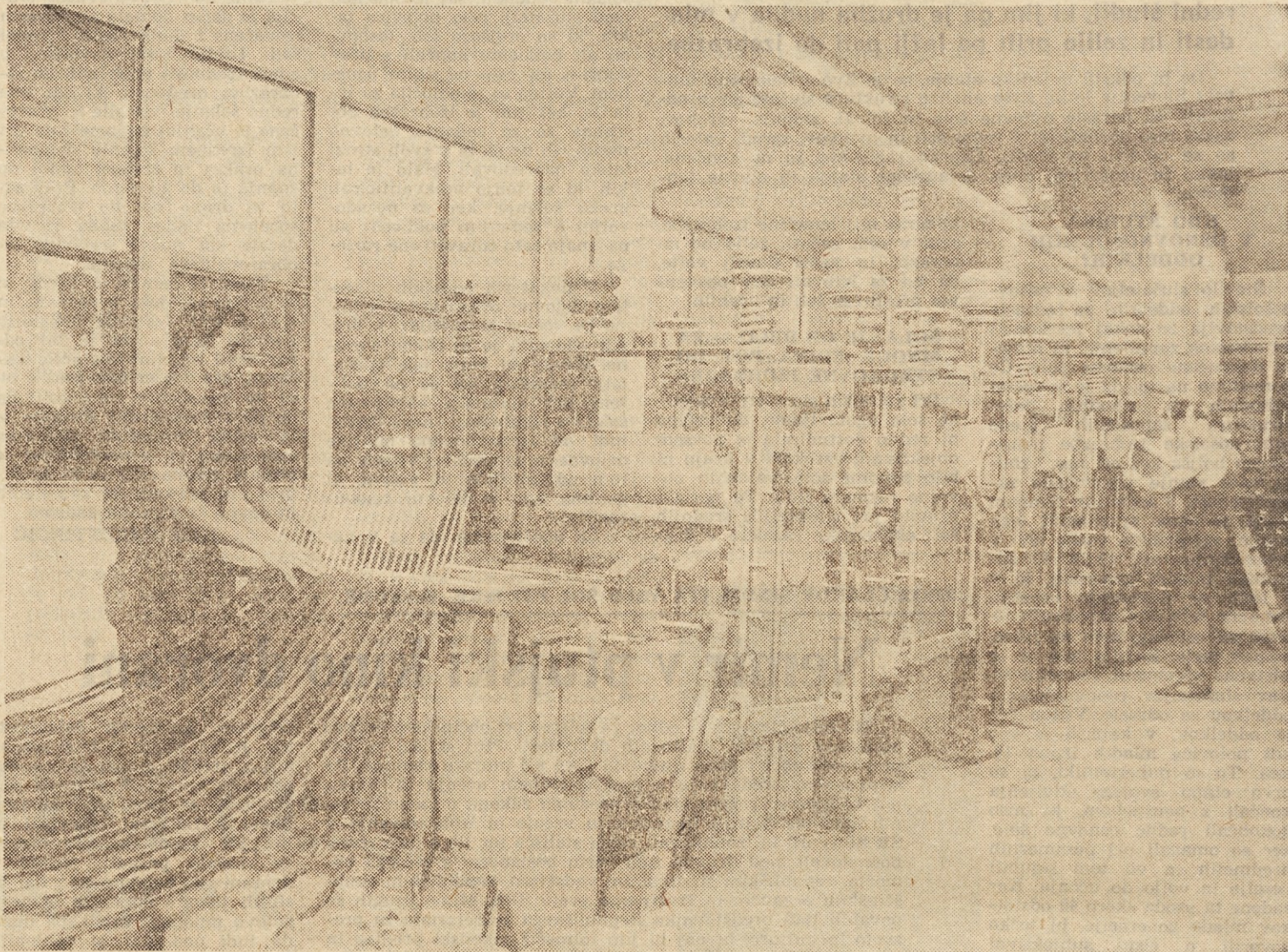
Bodimo si kar odkriti, da je precej zaposlenih v Novoteksu mnenja, da so prav bivši direktor in peščica njegovih strokovnih sodelavcev edini krivci za tako velika nasprotja, ki so nastala med **Kelnerjevo** skupino in naprednimi silami v podjetju.

V resnici pa ni tako.

Samo po sebi se vsiljujejo nekatera vprašanja, vredna za premislek.

Ali niso nasprotja med zaposlenimi vnesli prav omenjeni samovoljni postopki sedanjega vodje komercialnega sektorja **Franja Kelnerja**, ko se je na lastno pest poigraval z usodo 1000-članskega kolektiva?

Ali niso sejali razdor med zaposlene posamezni tehniki, vodje izmen in **Kelnerjevi** pristaši, ko so pozvali tkalke, naj ustavijo stroje in odidejo na sejo delavskega sveta ter s svojo navzočnostjo prisilijo delavski svet, naj odloči, da bo **Franjo Kelner** komercialni direktor. In to kljub temu, da so tehniki kot iniciatorji vseh dogodkov, dobro vedeli za **Kelnerjeve**

Barvarna Novoteksa v Novem mestu je opremljena s sodobnimi italijanskimi stroji

napake v komercialnih poslih, ki so podjetju veliko škodovali. To so dejstva, ki jih nihče ne more zanikati.

Slednjič se vsiljuje še vprašanje, ali niso povečali nasprotij med delavkami tako pri strojih kot med zaposlenimi v upravnotehničnem vodstvu podjetja prav isti tehniki, vodje izmen, ko so ponovno nahujskali posamezne delavke, naj spet ustavijo stroje in gredo v delegacijo k bivšemu direktorju **Jožetu Logarju** z ukazom, naj takoj zapusti podjetje. Ali pa ko so prav iste delavke na pobudo tehnikov odšle v delegacijo na sejo občinske skupščine, ki je obravnavala vsa ta protislovja in skušala najti ustrezne rešitve.

In še: so mar z vsem tem početjem tehniki, vodje izmen, ob precej številni podpori tkalk, »brnili« interese kolektiva?

Kje pa! S tem so ščitili le interese **Franja Kelnerja**.

OSAMLJENA PEŠČICA MLADIH STROKOVNJAKOV

Pa najsi bo tako ali drugače, peščica mladih strokovnjakov in tudi večina sicer maloštevilnih komunistov v Novoteksu si je kljub vsemu prizadevala postaviti na trdne noge strokovne službe, uvesti boljšo organizacijo dela, tehnološke postopke, kar bi edino omogočilo normalne medsebojne odnose,

učvrstilo odgovornost slehernega na vodilnih mestih v podjetju in usmerilo na pravilno pot gospodarjenja.

Spodbudno je, da ta peščica mladih strokovnjakov in komunistov, s katero smo tudi mi navezali razgovor, kljub številnim pritiskom s strani **Kelnerjeve** skupine ni vrgla puške v koruzo, kot temu pravimo.

Najprej je pogovor stekel z **Danilom Kovačičem**, vodjem izobraževalnega centra, in inž. **Branko Jedlovecnikom**, predsednico upravnega odbora v podjetju.

»Najprej bi morali nasprotja odpraviti med vodilnimi, če hočemo doseči sožitje tudi med neposrednimi proizvajalci, ki smo ga tako rekoč čez noč zapravili...«, je osnovna misel razgovora z inž. **Jedlovecnikom**.

»Poglejte,« nadaljuje **Danilo Kovačič**, »tako lepo smo se dogovorili, da bomo tehnični sektor učvrstili na ta način, da ga bomo razdelili na tri enakopravne sektorje, to je na pripravo dela, proizvodnjo in kontrolo. Naleteli pa smo na odpor pri **Kelnerju** in njegovih najbližjih sodelavcih. In nikar ne mislite, da smo odnehal z našimi prizadevanji. Čeprav smo trenutno v manjšini, se bomo borili do kraja, da izpeljemo zdaj že priznane koncepte organizacije dela in sodobnih tehnoloških postopkov...«

Besedo je na **Kovačičeve** misli takoj navezal tudi **Miran Simič**, sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov v Novoteksu:

»Komunisti smo ostali osamljeni in si dolgo nismo bili na jasnem, ali so naša stališča, ko smo obsojali **Kelnerjevo** skupino in njihove postopke, pravilna. A zdaj smo tudi to razčistili in vztrajno si bomo prizadevali še naprej prepričevati ljudi v tovarni, da je za zdaj edino pravilno izpeljati reorganizacijo strokovnih služb do kraja. In moram priznati, da sedanji vršilec dolžnosti direktorja inž. **August Fajfar** — mimogrede naj povem, da je bivši direktor **Jože Logar** odšel iz tovarne, kar je za nas velika škoda — v precejšnji meri nadaljuje delo, ki smo si ga v zvezi z reorganizacijo strokovnih služb skupaj s tovarišem **Logarjem** tudi zastavili...«

»SAMO ČE BOMO ENOTNI...«

In kaj k vsemu pristavlja vršilec dolžnosti direktorja inž. **August Fajfar**:

»Menim, da bomo vsa nasprotja, ki so med nami, lahko sami razčistili, seveda s pogojem, če bomo enotni pri izvajanju našega proizvodnega programa. To je, enotno moramo učvrstiti strokovne službe, zlasti bivši tehnični sektor na pripravo dela, proizvodnjo in kontrolo, kjer bo vsak vodja sektorja odgovoren za svoje delo. S tem bomo preprečili, da bo o vsem, kar se zgodi v tovarni, odločal en sam človek, kot je delal doslej tovariš **Kelner**. Mimo tega bomo učvrstili vse po-

godbe o sklenjenih poslih z našimi poslovnimi partnerji... In slednjič, če si bomo hoteli zagotoviti surovine za normalno proizvodnjo, na katero pa smo izključno vezani iz uvoza, bomo nujno morali najmanj 60 odstotkov naših tkanin izvoziti in le 30 do 40 odstotkov proizvedene blaga prodati doma...«

Vršilec dolžnosti direktorja je nadaljeval:

»Kar pa zadeva prisilno upravo, ki nam jo hoče zdaj naprtiti novomeška občinska skupščina, menim, da v Novoteksu za zdaj ne potrebujemo nikakršne prisilne uprave za urejanje medsebojnih odnosov. Sami bomo zgladili medsebojne odnose, tako da se ne bomo več grdo gledali...«

Ni razlogov, da ne bi verjeli prepričljivim besedam vršilca dolžnosti direktorja inž. **Augusta Fajfara**.

Prav bi bilo, da bi kolektiv Novoteksa sam odstranil notranja nesoglasja, saj so navsezadnje kolektiv in njegovi samoupravni organi ter subjektivne sile, kot organizacija Zveze komunistov in sindikat, prvi poklicani, da z razprtijami ki zadevajo samo njih, tudi sami obračunajo.

In če tega ne bodo sposobni v najkrajšem času storiti, potem vsaj nekateri vodilni uslužbenci s **Franjem Kelnerjem** na čelu, ki so glavni pobudniki vseh nasprotij, »zaslužijo« še kaj več kot samo prisilno upravo novomeške občinske skupščine.

MILAN ŽIVKOVIČ

V zbirki

je izšla knjižica št. 15

RAFAELA ČRVA

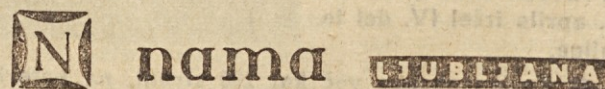
INDIVIDUALNA MERILA DELA IN DELITEV OSEBNIH DOHODKOV V PRAKSI SLOVENSKEH INDUSTRIJSKIH PODJETIJ

Cena za izvod je 4,50 N-din.

Namen te knjižice je prikazati sisteme delitve osebnih dohodkov tridesetih večjih slovenskih industrijskih podjetij ter primerjati te sisteme s sistemi v gospodarsko razvitejših državah.

Knjižica bo v pomoč vsem delovnim organizacijam pri oblikovanju in izpopolnjevanju meril nagrajevanja. Brošuro žepnega formata naročite pri ČZP »Delavska enotnost«, Ljubljana, Dalmatinova 4, tel. 310-033.

UPRAVA DE

V BLAGOVNICI S STANOVANJSKO OPREMO
NAMA, WOLFOVA 1
NA IZBIRO

V L. NADSTROPJU:

- posteljno perilo, prešite in volnene odeje
- dekorativno biago
- serviete, prti, brisače
- preproge, tekači, obloge tal, zavese
- gospodinjstki aparati, hladilniki, štedilniki, sesalci, loščilci, mešalci, bojlerji
- radio aparati, televizorji, gramofoni, magnetofoni, transistorji, radijske in TV antene
- svetilke: stropne, stenske, namizne, stojne

Nakup pohištva in gospodinjstkih aparatov tudi na potrošniški kredit — 10-odstotni popust pri plačilu z devizami.

